

0130

Легіон імени Симона Петлюри — Антикомуністичне Об'єднання Кол. Військовиків Сов. Армії
Ukrainian Antikommunistic Organization of former soldiers and officers of the Soviet Army

ШТУРМ

Військово-політичний журнал ЛЕГІОНУ імени СИМОНА ПЕТЛЮРИ

BOHDAN CHMIEL NICKY Exarcitus
S. R. M. Zaporojse- anfu Praefectus
1658. Wladow. Anu. *1658. Wladow. Anu.*

Bohdan Khmelnytsky
Герман Войцехович

МЕЧОНОСЦІ

(Уривок з поеми)

Благословенний день і час,
Й Вітчизна наша з нами!
Нехай ідуть до чорта всі
З розпукою й сльозами.

Ми народились не самі
І день благословили, —
Діди бо знали, — б у д е м Ми!
І Меч нам залишили.

Благословен же день і час,
І бурі ці, і зливи,
І м а т и, що родила нас,
Щоб взяти М Е Ч могли ми.

І сполохи, і все, що є, —
Благословенно тричі!
Прийми життя таким, як є,
Й дивись йому у вічі.

На світі цім розумно все —
І тюрми ці, і ґрати,
І ми, що прибули оце,
Щоб їх поруйнувати

Клади ж важкий п'ястук на Меч,
Чіпляй через рамено..
Ми народилися якраз!
Ставай плечем до мене.

Ми народилися якраз
І знаєм, чві діти.
Благословен цей день і час, —
Тут є нам що робити.

Клади ж важкий п'ястук на Меч
І не хитайсь в двобої!
Ми будем гордо умирать
І не вмеремо з тобою.

Ми є. Були. І будем МИ!
Й Вітчизна наша з нами!
Нехай ідуть до чорта всі
З розпукою й сльозами.

ШТУРМ

Військово-політичний журнал ЛЕГІОНУ імени СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Полковник О. БАТЮК

Чого шумить окупант?

Бучні свята й великі політичні фajerверки організував окупант в цьому році з нагоди колишнього Переяславського договору в 1654 році, яким Україна вступила була в союз з Москвою.

Багато з вояків советської армії взагалі, а українці зокрема, почули вперше про такий факт, як союз України з Москвою, що був укладений, як **рівний з рівним**. І навіть їхні батьки вперше про те почули. А діди так і повмирили не знавши цього бо про це не чули.

А не чули тому, що цей факт про існування України та про її рівність, як нації, з російським народом, та про її національно-державну колишню окремішність (до заключення союзу) російська історія, російська політика увесь час уперто замовчували, викреслювали Україну з історії, не визнавали її, дурили й свій нарід і нарід український і всі народи колишньої російської імперії. І навіть по великій революції, після того як була повсталала в огні і бурі революції окрема Українська Держава, УНР (Українська Народня Республіка), а після її розгрому большевики змушені були іти на поступки українському народові й дозволили на окрему радянську Українську Республіку. Та навіть після цього советська пропаганда й історія уперто замовчувала перед народом або фальшувала й перекручувала факт колишньої окремішности України та факт укладення з Росією договору про союз, як **рівний з рівним**. І тільки тепер, під тиском життя, під тиском факту все більшого й більшого національного самоусвідомлення українського народу та під тиском назріваючих великих світових подій Кремль, зціпивши зуби, мусів загравати з народом українським і заговорив про Переяславський договір. Заговорив він тому, що заговорив і увесь час говорить про свої права сам український народ і кращі його сини, які можуть перед вільним світом виступати в обороні потоптаних прав України поза засягом окупантських кремлівських пазурів.

Заговорив же окупант тому, що вже не можна про те мавчати. Так ліпше, на думку окупанта, самому заговорити та ще так голосно! на увесь світ, про цей факт, і дати цьому своє насвітлення, бажане для кремлівських можновладців, щоб зискати симпатії Українського народу на свій бік. І окупант перекру-

чує дійсність, виставляючи перебування України під Росією, не як брутальне потоптання людських прав України, не як порушення цього договору Хмельницького з російським царем Олексієм, не як узурпування прав українського народу й потоптання його свободи, а як „щасливе процвітання України під Росією в „братнім союзі“ цих двох великих народів“.

Кожен вояк советської армії, українець, поруч з гордістю, яку викликає в його душі оцей шум про великий український народ, поруч з гордістю, що її викликає узнання України ворогом і той увесь великий шум, що більшовики роблять навіть аж в Китаї, мусить знати, що той увесь шум прикриває величезну кремлівську брехню про рівність України в советських умовах з Росією.

Оглянь навколо, вояче! Згадай про своїх батьків, братів і сестер, і своїх друзів і своїх сусідів, висиланих та „розкуркулюваних“ тільки за те, що вони українці й небезпечні Москві; нарешті падивися по армії й зверни увагу, що в „незалежній“ чи то чак „рівній“ радянській Україні не має власної армії, власної команди й власного керівництва і ти вже з цього побачиш, що кремлівський крик і фajerверки навколо „300 ліття Переяславського договору“ повні фальшування та спроб замялити світові очі на правду.

І от слухаючи святкування цієї дати аж в Китаї, спостерігаючи ті всі голосні та барвисті фajerверки, український вояк советської армії мусить пам'ятати, що окупантові підперла під саму душу небезпека втрати України в тій великій завірюсі, що так чи так мусить статися, що безсумніву наближається — небезпека відчакнення України від Росії й її усамостійнення. Більше того, — небезпека пред'явлення українським народом, а насамперед його синам, що вміють і можуть володіти зброєю, великого історичного рахунку за всі кривди і лиха заподіяні українському народові московськими колонізаторами окупантами за ті три століття, в які Москва потоптала Переяславський договір і познущалась над Україною.

Український вояк в сірій окупантській шинелі повинен добре пам'ятати, що він мусить святковану сьогодні дату 300-ліття союзу від

МЕТТІНГАМ

ОБОРОНА ЗАХОДУ

Довідавшись про проект Ліги Націй, привезений президентом Вільсоном на Версальську конференцію 1919 року, головний уповноважений Франції — Клемансо поспішив ввести на обговорення додатковий проект про створення „Міжнародних збройних сил“ під контролем цієї Ліги.

Як Вільсон, так і Ллойд Джордж відвезлись до цього нового проекту з великим недовір'ям і скоро переконали старого „тигра“ взяти його назад.

В результаті цього відмовлення знову утворена Ліга, за словами Клемансо, зійшла на ролю „зверхпарляменту“, вся діяльність якої виявилась не в діях, а в розмовах. „Якже інакше мало б бути, — пише Клемансо, — коли у цієї Ліги забрали всю силу виконання раз прийнятих рішень“. (G. Clemenceau — „Grandeurs et Miseres d'une Victoire“, Ch. X). Через двадцять п'ять років, навчений гірким досвідом другої війни, — президент Рузвельт виробив проект Об'єднаних Націй, постачених збройною силою, котра, за його проектом, повинна бути постачена країнами, що входять до об'єднання. На жаль і цей проект виявився мертвонародженням, як це показала діяльність — вірніше, бездіяльність — комісії Генерального Штабу Об'єднання.

Цілком несподівано — п'ять років тому назад ідея ця ожила, коли новий і то маленький агресор (Північна Корея) поставила на ноги всю світову організацію.

Наскоро — майже в останню хвилину — за упо-

святкувати по своєму в вогні й гromі назріваних подій.

Наближається момент історичного реваншу, коли т. зв. Переяславський договір України з Москвою мусить бути підданий українським народом генеральній ревізії й виправленню цієї великої історичної помилки.

Виправити цю помилку — це завдання нового українського покоління, завдання й обов'язок синів і дочок тих, що трагічно загинули протягом трьох цих століть „дружби“ в жорстокій московській неволі, на каторжних та канальських роботах під жорстоким окупантським батоном. І найперше, — це завдання, тих хто володіє зброєю і тих хто володітиме нею завтра в советській армії.

Зробити ж ревізію цього Переяславського договору, виправити цю трагічну Богданову помилку — можна тільки багнетом!

Український вояк в сирій окупантській шинелі мусить про це зазжди пам'ятати і, тішачись з того, що ворог нарешті признався, що такий договір України й Росії, як рівний з рівним, був, та знаючи, що однією (московською) стороною цей договір брутально порушений і зрадницьки оплюгавлений та повернений на зло й на нещастя України, — мусить бути готовим до виконання священного обов'язку перед своїм, українським народом — до виправлення історичної помилки на полі бою.

Виправити Богданову помилку й пред'явити ворогові історичний рахунок за кривди та примусити рахунок оплатити — можна тільки багнетом.

Ворог про це знає, він цього боїться й тому він так шумить.

новаженням Об'єднаних Націй, президент Трумен послав із Японії експедиційний корпус в Корею і тим зупинив наступ північних корейців. Пізніше з цей корпус увійшли сили других націй. Навіть цей виступ Об'єднаних Націй — проведений за всіма правилами їхнього статуту — удалось оформити лише по тих щасливих обставинах, що головний хоч і скритий підбурювач (СССР), випадково був відсутній на засіданні Комітету Оборони ОН в серпні 1950 року.

Дальша історія корейської війни відома й урок її поволі стає все більше наочним.

Очевидно, що Об'єднані Нації які признають право вето окремих держав, ще не дожили до ступеня світової організації, здібної в кожний момент зупинити агресію рішенням більшості голосів своїх членів і примусовим виконанням їхніх рішень.

Об'єднані Нації, безвідносно від успіхів їх праці в других менше важливих напрямках — все ще уявляють собою „зверхпарлямент“, як сказав Клемансо, позбавлений самостійної збройної сили, здатної зупинити агресію в любому місті і в кожний момент.

Замість однієї вирішуючої верховної організації, котру народи не зуміли створити, або котрій вони ще не навчилися підпорядкуватися, доля їх ще раз розділила на два ворожих один до другого табори ріжних світоглядів і ріжних внутрішніх устроїв.

Ніби в докір їхньому маловір'ю, сучасний і при тому колосальний ріст військової техніки настирливо веде супротивників до іспиту їх моральної і матеріальної сили, шляхом вічного старого приймання „Божого суду“.

Ми говоримо про ріжницю їх внутрішніх господарчих і політичних систем. Подивимось тепер, до чого зводиться їхня зовнішня відмінність, їхня воєнна готовність, їхня сила „кулака“.

З одної сторони, ми маємо бойову силу, спаяну єдиною організацією, керованою президією ССРСР, що стоїть на чолі 300 мільйонів маси, включаючи сателітів, підкріплену 450 мля „дружків“ китайців. З другої — Західна Європа, — вірніше кажучи, два десятки її дрібних суверенних держав, ще п'ять років тому назад роздіблених, розрізаних, часто неприязвених одна до одної. А там далеко — велика Заатлантична Республіка, ще так недавно розброєна. Здавалося б, на перший погляд, що нема сумніву, де головна сила і на чью користь випадє рішення „Суду“.

Але подивимось, що сталося за останні 5 років, коли загальна картина стала прояснюватись і помалу змінюватись.

З усіх точок погляду: військової тактики і стратегії, збройної техніки і навіть заводського виробництва, національна роздібленість Західної Європи засуджена на загибель.

Відомо, що розташування бойових сил, їх склад, озброєння і зв'язок повинні бути приготовлені задовго до початку військових дій — відповідно до географічних і фізичних умов „терену“ і характеру передбаченого супротивника.

За словами воєнного критика генерала Фуллера — „сучасні армії не можна імпровізувати, — їх треба будувати під час миру“. („Machine Warfare“ 1941.).

Вже давно вважалось, що „перебудова фронту“ під час війни, або в розпал бою є операцією дуже ризикованою і неприпустимою.

Щож говорити про ті 20 європейських держав, що з 1949 року бачать свого потенціального ворога не тут на малечьких кордонах (як було до 1939 року), а на єдиному загальному для всіх них колосальному фронті,

спорядженого найновішою зброєю, що в багато разів переважає озброєнням кожної з них зокрема.

А між іншим стратегічне становище Советів було зовсім ясним і готове з кінця війни. Їх дві авангардні позиції — Австрія і Східна Німеччина призначалися на вихідні бази двох ударів в обхід Західної Європи. Одна — в напрямку Південної Франції та Північної Італії (де тоді панували комуністи) і другий — вздовж Бельгійського Узбережжя — до виходу на океан через Датські протоки, до яких їм тепер „рукою подата“.

Скорочення цих „авангардів“ під советською зверхністю, є тепер азбукою на всіх їхніх конференціях і не дивно, що нездово в Берліні, це стало видно, як ніколи раніш.

Які висновки потрібно зробити з цієї кон'юнктури?

Характер сучасної зброї — повітряних сил, особливо — їхня швидкість руху і вага удару — дає можливість пересікати простір багатьох європейських держав з розрахунком часу лише в хвиликах і майже з такою швидкістю знищувати їхню оборону.

Таким чином, політичні кордони цих держав з'являються абсолютно безборонними і стратегічно абсурдними.

Навіть тактично-учбові задачі цих держав часом будуть не виконані із за „пестачі“ місця.

А ми знаємо, що чисельно, (якщо не якісно) советські бойові сили багато перевищують західні, як в суходільному так і в повітряному напрямках.

З військового погляду, економічна ізоляція західних держав не менше абсурдна, ніж їхній політичний поділ.

Утримання компактною бойовою силою всіх родів зброї — тепер не під силу більшості європейських держав.

Крім фінансово-бюджетових, тут діють ще обмеження технічно-промислові. Жадна країна не спроможна тепер сама виробляти всі види сучасної зброї, що підпадає тепер постійним змінам на що витрачають великі кошти на винаходи та випробування.

Наприклад, ще недавно не в усіх країнах західної Європи малися електричні печі високого нагрівання для гартування твердої криди, дуже необхідної в сучасній військовій техніці.

Ще не так давно, кожна з їх збройних сил мала самостійні методи сигналізації. Наочним результатом цього служить результат морського бою біля острова Яви в лютому 1942 р., коли з'єднана британсько-голландсько-американсько-австралійська ескадра була розбита малочисельним ескортом японського військового конвою — тільки тому, що союзники не успіли устатувати одного загального для них всіх метода сигналізації і керування огнем (див. Звіт Бріт. Адміралтейства, люпень 1948 ч. 3937).

Другий разючий приклад відсутності єдності оборони був гаданий в характеристиках дрібної вогнепальної зброї. Як відомо, рушниця до цього часу служить основою зброєю в руках рядового піхотинця. Сама по собі вона пройшла довгу історію розвитку від кремневого до замкового, а потім до автоматичного заряду (далеко ще не скрізь прийнятого) і під кінець до легких і тяжких кулеметів.

Но справа не в цьому, а в тому, що до останнього часу західні держави зберегли різні калібри цієї зброї. Наприклад Північна Америка має 7,62 м/м, Великобританія — 7,70 м/м, Норвегія — 6,50 м/м, Швеція — 7,80 м/м, Франція — 7,50 м/м.

Якщо хвилину подумати над цим становищем, припускаючи, що війна може початися в Скандинавії, легко собі уявити, як під натиском зі Сходу — шведські, норвезькі та союзні сили, що скупчені на вузькому півострові (як це було весною 1940 р.), озброєні п'ятьма різними калібрами зброї, будуть наближатися до катастрофи із-за труднощів постачання.

Лише недавно Північно Атлантийський Союз прийняв загальну для всіх союзників бельгійську рушницю — 7,62 м/м.

А між іншим нам відомо, що озброєні сили советських сателітів вже давно мають гарматні набіи і патрони не тільки пристосовані до советського калібру, а й часто мають і советську марку.

Очевидно, що Західні держави, — не дивлячись на постійні обвинувачення їх Москвою в агресивності, — відстають від Советів у справі об'єднання їх оборони і стандартизації їх військового постачання.

Ми маємо тут наявно практичний доказ миролюбства західних народів, в протривагу лицемірній советській пропаганді миру, що прикриває захватницькі потягнення советських автократів.

Перші кроки до об'єднання оборони Заходу були зроблені по одержанню безперечних доказів — агресивності Советського Союзу, виявленого в захопленні влади комуністами в Чехо-Словачії в березні 1949 р.

В травні 1949 р. був укладений Північно-Атлантийський Оборонний Союз, що об'єднав 12 (а потім 14) країн Північної Америки та західної Європи — в один загальний „Координаційний Центр“ для воєнної оборони проти телерявно відомого, агресора. За п'ять років Союз цей пройшов багато стадій розвитку, яких тут немає потреби перелічувати.

Достіть сказати, що поступово крок за кроком — він усував всі ті організаційні та технічні недоліки, про які була мова вище.

Мало того, зробившись свого роду „живим організмом“ зверхнаціонального порядку, він — за останні 12 місяців — став запроваджувати в життя міри оборони Західної Європи на зовсім нових довготермінових підставах економії та перебудову всієї технічної системи і постачання.

Особливо наочно показується реорганізація повітряної оборони. Взаємін дорогокоштовних радарних детекторів, обслуговуваних кожною державою окремо, — устанавляється одна загальна для всіх система.

Старі аеродроми перебудовуються для потреб реактивних апаратів, нові будуються згідно виробленого плану загальної оборони. Система зв'язку (телефонна мережа і т. д.) підлягає кординальній перебудові. Всі бази переносяться на Захід, не рахуючись з політичними поділами. Постачання підпорядковано центральній контролі і т. д. Внаслідок всіх праць здобувається три головних досягнення військово-політичного характеру:

1. Ефективна й координована оборона західної Європи проти агресії зі Сходу.

2. Ослаблення в постачанні та в особовому складі, що досягається завдяки раціоналізації всіх галузей військової справи.

3. Повна неможливість міжособної війни між членами нової організації себто — забезпечення миру на терені Західної Європи, де 15 років тому панувала „міжнародна сваволя“.

Військова техніка привела людей до нового міжнародного порядку, в котрий раніше вони відмовлялись врити.

Найбільш жвавим і мабуєть тяжким питанням воєнного об'єднання є злиття особового складу бойових частин в єдине однородне ціле. З цим пов'язано цілий ряд труднощів: побутові умови, харчування, дисципліна, зарплата і різниця в мовах.

В історії маються приклади спільних дій армії різних націй, підпорядкованих одному загальному командуванню. Під Лейпцигом в жовтні 1813 року коаліція, що розбила Наполеона керувалась Бернадотом. Б боксерському повстанні в Китаї на початку 20 стол. есперантинцями корпусом закінчили держав командував фельдмаршал Вальдерзее. Нарешті в першу світову війну після 3,5 років тяжких випробувань союзники прийшли до неминуючого рішення — доручити верховне командування генералові Фошу. Цікавий аргумент в користь цього рішення, привезений Ллойд Джорджем (почутий від нього автором цих рядків): „Питання

не в тому — сказав він — що один генерал краще другого, а в тому, що один генерал краще **двох**“.

Загальне командування провадить до утворення **загального** генерального штабу, загальної матеріальної бази і цілого ряду других організацій, узагальнюючих і полегчуючих працю центрального провадження військових операцій.

З цього почалася праця Північно-Атлантийського союзу в 1949 р. і на цьому поки що вона зупинилась.

Бойові частини збройних сил постачаються кожною учасницею-державою окремо. Труднощі технічного характеру, що з цим пов'язані, неволі усуваються. Натомість особовий склад, взятий із національних армій, що являє велику різноманітність, не завжди піддається асиміляції. Але при сучасних умовах ця різноманітність неминуха.

За проектом, вперше висунутим французьким міністром оборони — Плевеном, передбачалось утворити в межах північно-атлантийського союзу особливу Європейську армію, пізніше названу „Європейським Оборонним Об'єднанням“. Основна мета його — ввести в оборону Західної Європи німецькі контингенти в складі не більш двіймільйонних, що потім повинні бути зведені в корпусні групи міжнародного (європейського) складу.

Як відомо проєкт цей ще не затверджено, бо зустрічає утруднення політичного характеру.

Але оскільки можна розраховувати на його прийняття, він зробить великий крок уперед на шляху асиміляції міжнародних сил в їхнім завданні оборони європейського, — або, як тепер часто говорять, Атлантичного Об'єднання.

Збройні сили мішаного складу, із різних національностей, з давніх часів практикувалось в різних країнах у формі професійних — найнятих команд.

Найбільш відомою, із таких формацій, є Іноземний Леґіон Французької Армії — заслужено має репутацію одної із самих найкращих частин цієї армії.

Не входячи в подробиці історії його, слід відмітити, що за його більше як сторічне існування, в ньому два рази робились спроби відокремлення національних елементів — німців, слов'ян, еспанців, англійців і т. д. в окремі частини — кожний раз з негативними наслідками, так що з 1914 р. їх злили в однорodne з'єднання, в котрому кожний леґіонер служить на рівних правах без різниці національності й походження.

Останній, добре відомий, досвід утворення міжнародних мішаних формацій був зроблений в Англії під час останньої війни в 1939-40 рр. Велика кількість літунів і других військових людей: Франції, Польщі, Чехо-Словаччини, Бельгії, Голландії і Норвегії — різними шляхами добравсь до Англії. Після 3-4 місячних, повторювальних курсів, обізнавшись з особливостями мови та техніки, багато з них увійшли у склад англійських формацій, як оперативний, технічний і штабний персонал.

Деякі з них настільки добре вивчили характер служби в нових обставинах, що отримали командування англійськими частинами. В наступні роки, під тиском своїх політичних організацій (уряд на вигнанні), більшість їх було виділено в окремі „національні“ одиниці, введені в британські групові і други більші з'єднання.

Маючи власний досвід праці в цих формаціях, автор цих рядків глибоко переконаний, що ці частини не тільки технічно і професійно можуть служити взірцем дисципліни й бойової готовності, а що й служба в них з'являється вищою школою громадян для розуміння завдань міжнародного порядку.

Досвід цей дає думати, що наступне утворення „Європейської армії“ не буде мати великих труднощів. навпаки — треба чекати, що чим скорше особовий склад її буде підведений під один загальний статут, з повним зрівнянням всіх національностей в цілвищенні ранги зарплаті і т. д., тим справніша й вища буде їхня професійна готовність.

Найновіша американська легка зброя

Думки ці поділяються відомим військовим критиком Лідделем Хартом (Liddel Hart — „Defence of the West“ 1950). Единою умовою **повного об'єднання** особового складу — повинен бути **вільний вибір** таких частин, в противагу примусовій повинності, що тепер застосовується в європейських арміях.

Національні особливості в усіх випадках, звичайно схороняться — в назвах бойових частин, в їхніх уніформах (тобто відзнаках), прапорах, місцевих і історичних відзнаках, так ревно охоронюваних в усіх бойових частинах.

Такого роду бойові сили можуть згодом служити доброю зброєю в руках світових організацій, що так відстоював відомий поборник „Міжнародних Збройних Сил“ (Lord Davies — „The Problem of 20 th Century“ — 1930.)

Але судячи по повільності розвитку ідеї і конструкції Міжнародної Верховної Організації, утворення незалежної „Міжнародної Збройної Сили“ наступить лише в майбутньому, а до того часу народи будуть утримувати власні „національні“ сили, даючи їх в розпорядження Об'єднаних Націй в кожному окремому випадку, як це було в корейській війні.

Підсумовуючи все сказане, ми бачимо як взамін невдалої спроби ввести правопорядок в міжнародні відносини, під зверхненням Об'єднаних Націй, країни Західної Європи і Америки примусові були обмежитись **районовим** об'єднанням, передбаченим в статуті Об'єднаних Націй (ст. ст. 51, 52, 53)

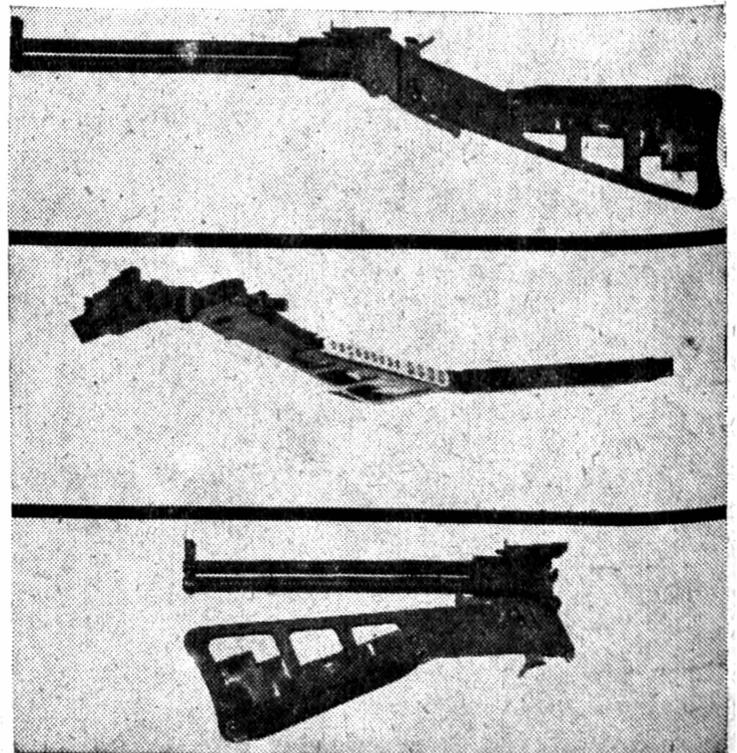
Взаміну ідеальної світової організації, вони утворили тепер реальне часткове об'єднання, по характеру своєму більше міцне і однорodne, ніж це удалось поки що досягнути в ООН.

З другого боку, об'єднана оборона Заходу принципово відрізняється від советської, як в завданнях так і в засобах вирішення їх.

Совети виразно ідуть до **універсалізму**, шляхом захоплення влади і панування зверху накинутаго народам без їхньої вчasti і бажання.

Західні країни ідуть до тієї ж мити поволі й експериментально, шляхом кооперації знизу, з поступовим виробленням міжнародного правопорядку і його оборони, основаної на рівності всіх націй, що входять до складу її і їх громадян.

Чи потрібно говорити на чьій стороні перевага моральної сили, за якою в результаті іде й матеріальна сила?

Капітан ОМЕЛЯНЕНКО

ВОДНЕВА БОМБА

Так звана „клясична“ атомові бомба хи-рошимського типу, що була вжита американцями на прикінці другої світової війни, основана, як відомо, на розподілі (розчепленні) атомового ядра. Якщо атоми деяких важких елементів, напр. урану, надаються бомбардувці швидко рухомими, безконечно малими частинами (нейтронами), то під впливом цих безперервних ударів атомові будова розхи-тується: із окремих ядер вилучаються їх складові частини, що в свою чергу руйнують сусідні ядра. В наслідок цієї лавино-подібної реакції вся кількість матерії, що була внутріш-ньо бомбардована, розпадається, вилучаючи при цьому колосальну кількість внутри-ядер-ної енергії.

Ефект цієї атомової бомби полягає в ме-ханічній руйнації (величезна могутня хвиля, що розповсюджується концентрично від центра вибуху), в теплових діях (спалених живих істот, будинків і т. д. в окресленому просторі), в радіо активності, що виникає в наслідок ца-

діння продуктів розпаду у металів, в землі й воді і в повітрі.

Радіо-активний та тепловий ефект — прису-щі тільки атомовій бомбі у відмінні від зви-чайних вибухових речовин. Що торкається її руй-ницької дії, то експерти думають, що атомові бомба середнього розміру дорівнюється по своїй силі — 20 000 тонн тринітритолуалу, який ра-хувався до цього найбільше сильним вибухо-вим матеріалом.

Так звана воднева (гідрогенна) бомба по-будована на принципі протилежному тому, що є в основі атомової бомби. Енергія останньої, як було сказано вище, визволяється при роз-паді атомових ядер, тоді як дії водневої бомби пов'язані з енергією, що виділяється не при розпаді атомових ядер, а навпаки — при спо-лученні (при злитті) їх.

Приклад подібного виділення існує в приро-ді: колосальна температура, що є всередині сонця (порядку 15 млн. ступнів) пояснюється, за остан-

І. ФІЛІМОНЧУК

Викрито конспіративний план Москви

(З джерел американської преси)

Недавно до рук західно-європейської ін-формаційної служби попав конспіративний план Москви, відносно Середнього Сходу.

Ураховуючи велике стратегічне значення нафтових джерел на Середньому Сході, пря-мим завданням цього плану було, за всяку ціну, перетворити цей терен в пляцдарм диверсії і приєднати його до комуністичного бльоку.

Реалізація цього плану була доручена колишньому нацистському фельдмаршалу Фрід-ріху фон Паулюсу, прямим завданням якого є організувати і розпочати революцію за допо-могою якої весь арабський світ підпорядку-вати трьом арабським лідерам-політикам, що під час другої світової війни були безпосеред-німи колаборантами Гітлера.

Як підкреслює джерело інформації, вій-ськові путчі в останніх роках, виконані гене-ралом Адеб Шішеклі в Сирії і генералом Нагібом-Назер в Єгипті, були пляновані та інспіровані за допомогою німецьких військових дорадників.

Згідно інформації план був накреслений так: Архітектором опрацьованого плану є ко-лишній нацистський фельдмаршал, шістьдесяти річний Фрідріх фон Паулюс, що шість місяців тому перебрав пост військового дорадника при уряді комуністичного режиму Німеччини.

Фон Паулюс, з 365 000 німецькою армією на чолі, був оточений червоною армією під Ста-лінградом в 1943 році, перебував в Радянсько-му Союзі аж до жовтня 1953 року, звідки по-вернувся останньо до Східної Німеччини.

В сучасний момент Фон Паулюс працює з Східно-Німецькими комуністичними агента-

ми, технічним персоналом та військовими екс-пертами чи дорадниками на терені Середнього Сходу, — творячи все можливе для внутріш-ньої місцевої революції. Наступними планами мають бути створені маріонеткові комуністич-ні уряди на терені Середнього Сходу.

Вразі успіху, Єгипет і Палестина мали бути підпорядковані диктатурі Гранд Муфті Ерусалиму, Гей Амін Ел-Гуссені, який під час вибу-ху другої світової війни відїхав до Берліну, де він пропаганду на користь держав осі, про-ти альянтів і організував про-нацистську му-сульманську дивізію. Сирію та Ліван планується віддати під урядування Сирійського проро-сійські настроєного міністра оборони Моаров Даваїбі, що довгий час був прихильником арабської ліги. Одноразово він вороже настав-лений до Північно Атлантійської Оборонної Організації. Він був секретарем муфті в Бер-ліні під час другої світової війни. Іран і Йордан мали бути під керівництвом Рашід Алі Гаїлані (пронацист арабський лідер), що за дорученням Гітлера зорганізував невдалу революцію проти британців в Багдаді в 1941 році і після невдало-го заколоту втік до Німеччини, звідти до Сауді (Арабія), де проживає в сучасний мент.

Рапорти інформаційної служби не вказують чітко окресленого часу, коли б мала початися запланована революція, як також не зазнача-ють імен місцевих проросійських агентів, що повинні співпрацювати з німецькими дорадни-ками. Воно є зрозумілим, як також є зрозумі-лим, що після путчів, місцеві комуністи візь-муть кермо урядування на верхівках.

німи даними астрофізики, безперервним циклом перетворення водня у вуглекисень, вуглекисня в азот, азота в гелій і гелія знову у водень, який (цикл перетворення) точиться на сонці в супроводі виділення величезної кількості енергії.

Цей цикл послідовного перетворення чотирьох елементів (водня, вуглекисня, азота і гелія) з одного в другий може бути утворений експериментально — при умові, що в розпорядженні фізиків мається диспозитив, що здібний розвивати, хочаби на протязі однієї мільйонної частини секунди температуру в 15 млн ступнів — іншими словами, запальник, що може пустити в рух „цикл Бете“ (так зветься замкнуте коло послідовного перетворення чотирьох елементів, по імені фізика, який його винайшов).

Земна техніка подібних температур не знала довгий час і лише перші досвіди розщеплення атомового ядра довели, що такі температури можна одержати експериментальним способом. Вибух атомової бомби розвиває на протязі надзвичайно малого відтинку часу температуру, що доходить до 25 млн ступнів (тепла). Це дало можливість винайти т.з. водневу бомбу, для якої атомові бомба, порівняльно малого розміру, служить детонатором, так само, як для вибуху гранат і снарядів існують капсулі-детонатори. Температура зазначеного вище порядку, що вилучається під час вибуху цього детонатору, включає водень другої бомби в „цикл Бете“. Весь процес тягнеться надзвичайно швидко, але кількість вилучаємої енергії фантастично велика.

Енергія, що вилучається під час вибуху водневої бомби, є переважно тепла. В цьому полягає друга відміна водневої бомби від атомової. Перша відміна, як зазначена вище, полягає в тому, що енергія водневої бомби вилучається не при розпаді атомових ядер, як це маємо з атомовою бомбою, а навпаки, в злитті їх. Атомові бомба діє — теплом, механічно (повітряною хвилею) та радіо-активними вилученнями, воднева — в більшій частині теплом.

Як що розщеплення атомових ядер одного грама урану визволяє (теоретично) 20 млн великих калорій, то перетворення одного грама водня в гелій пов'язано з визволенням 150 мільярдів калорій. Ці цифри дозволяють зрівнювати ефект цих обох бомб.

За розрахунками фахівців вибух водневої бомби може перетворити в попіл (спалити), в буквальному розумінні цього слова, поверхність (площу) в 160 квадратних кілометрів навколо вибуху водневої бомби. При цьому не тільки живі істоти будуть спалені та будинки, метали перетворяться в порошок (попіл), але й ріки та озера „википлять“ маже в одну хвилину. Пожежі та тяжкі опіки будуть спостерігатися на віддаленні в 90-100 км від центру вибуху. Останні вибухи водневої бомби, що вчинені американцями на Тихому океані, поблизу Японії, свідчать про те, що, навіть і ці предбачення вчених їх розрахунки були недостатніми. Радіус дії водневої бомби виявився значно більшим. Вчені думали, що небезпечний радіус від міста вибуху водневої бомби, як ми зазначили вище, буде дорівнюватися 90-100 км. Насправді, японські рибалки, що перебували

на віддаленні від центра вибуху водневої бомби в 150 км отримали опіки.

Професор Айнштайн, що виступав в свій час з енергичним протестом проти вживання водневої бомби, висловив опасіння, що радіо-активні вулччення водневої бомби, можуть мати для живих істот ще більше габельні наслідки, ніж вилучення атомової бомби і що в результаті вибуху лише одної водневої бомби, вся атмосфера, що оточує нашу планету, ризикує бути „отруєною“ місяцями і навіть роками, що може спричинитись до повного зникнення життя на землі.

Деякі астрофізики вказали на другий ризик пов'язаний з вживанням водневої бомби: могутній її вибух здібний: проробити в стратосфері „диру“, скрізь яку можуть хлинути на землю потоки ультра фіолетових промінів. Як відомо, стратофера служить тим екраном, що стримує останні. Колиж в цьому екранові вилучення водневої бомби зроблять „диру“, то ультра-фіолетові лучі досягнувши землі, вб'ють на вії життя.

Нарешті фізики не виключають і того, що у випадку вживання водневих бомб великої сили, в атмосфері може виникнути ланцюгова реакція, що буде продовжуватися до повного вигорання, останньої. Іншими словами, вони цюбоюються, що процес перетворення водня в гелій не обмежиться обсягом газу, який є в бомбі, а перекинеться на весь водень, земного повітря. В даному випадку, наша земля запалилася б і згоріла б на зразок тих „нових зірок“, що час від часу приваблюють увагу астрономів своїм раптовим і недовгим блиском. Хто його знає, може і там існують експерименти з водневою бомбою..

Американці вже організували у себе конвеєрну систему виготовлення атомових та водневих бомб. Але нема підстави думати, що у большевиків її нема. Нама також підстав гадати, що советська авіація не спроможна досягнути центрів американської промисловости. Учебні противоповітряні тревоги, що все частіше і частіше провадяться у важливих центрах Америки, збільшення кредитів на засоби противоповітряної оборони на терені США, — яскраво свідчать про те, що американці тверезо оцінюють ситуацію, і передбачають війну в повітрі на своєму терені. А коли так, то не виключена можливість скадання з літаків атомових та водневих бомб і на американській землі. Не можна обминати питання і про приладдя ФАУ-2, набої якого можуть бути скеровані на ціль за допомогою радіо. Найновітвіші, удосконалені ФАУ-2 мають величезну швидкість, а також спроможні викидати набої на значну віддаль, можливо не на сотні кілометрів, а на тисячі. Не треба забувати, що ракетна артилерія, була найдосконалішою ще в російській царській армії, хоч й вона ще не була придатна до бойових дій в старі часи. Досвіди з ракетною артилерією ніколи не припинялися в старій царській армії, а большевики звернули на неї ще більшої уваги, в наслідок чого ракетна артилерія набула права громадянства в советській армії. Кому тепер не відомі ракетні міномети, так звані „Катюші“?

Не виключена можливість, що набої ФАУ-2

Г. КОЛОДІЙ

Топографічні і військові карти України й сумежних земель

Україна має виїмкове географічне положення; вона є ключем до Східньої Європи. Парафразуючи відому сентенцію творця геополітичної думки, Маккіндера, можна сміливо сказати: хто керує Україною — той керує цілою Східньою Європою. Це й було причиною того, що Україна завжди була боевищем чужих армій, як каже німецький географ Е. Обст. Цілі століття вона була полем боїв; спочатку проти навали азійських орд, коли українські армії обороняли християнську цивілізацію цілої Європи, а після великого змагу за опанування її багатющих і географічно важливих просторів між Московщиною, Польщею і Туреччиною, а в 20 столітті між Росією й Німеччиною.

В зв'язку з цим Україна дуже багата на військові карти.

В цій статті будуть згадані тільки найважливіші появи, що з огляду на топографічну вартість — мали або мають — військове значення. Україна становила найсильнішу ланку в ланцюзі неросійських народів довкруги Московії, тому й російська імперія присвятила їй найбільшу увагу і в відношенні військових і топографічних карт.

Перші карти, що охоплювали більші або менші частини України, сягають 17 століття. До них зачисляються: Карта Маковського 1:1 300.000 (1613) і Веауплан'а 1:1.800.000 і 1:450.000 (1648-1651), Тесів'га (1696, Приозів'я), що була вислідом „озівського походу“ царських військ того ж року.

Поміри для виготовлення військових карт на території України провадилися вже в першій чверті 18 століття. Їх розпочала Росія 1720 р.; 12 років пізніше їх перебрала в своє владдя царська академія наук. Так були опрацьовані карти укріплень за Петра I, і карти околиць Харкова, Чернигова і Ольвіополя за Павла I. Загальним зведенням цих праць була оглядова карта російсько-турецького пограниччя, зладжена капітаном Кулешевим 1764 р., і видана

1799 р. Тоді як були опрацьовані Росією й такі карти, як „Нової Сербії“ і Київщини в мірилі 1:130.000 (1764 і 1799). В Західній Європі були видані багатоаркушеві карти: Ріппі-Цауноні 1:700.000 (1772), Кантера 1:520:000 (1770 Пфау-Гляссбах 1:500.000 (1770), Маврітіо-Ляца 1:360.000 (1769) і багато інших. Всі вони охоплювали тільки частини українських земель. Перша з них, подаючи і українські милі та багату легенду, була добрим відображенням топографічних властивостей правобережної України та всіх західних земель.

Хоч ці карти в сучасному розумінні, не мали військового характеру, то в тодішніх часах, з огляду на точність рельєфу, служили і військовим потребам. Поверховні і точніші поміри південно-українських земель, що опинилися під Австрією (1772-74) проведено в 1784-87 і 1806-1810 рр. Перші австрійські карти цих районів появляються ще наприкінці 18 століття; до них належать: карта Бенедикті 1:172.000 (1797), Лієсганіга 1:288.000 (1790), Майре 1:340.000 (1786), Перте'еса Київського і Брадлавського воєводства 1:220.000 (1775-1783) та Пілляшпя 1:225.000 (1795), Яблунівський — Чакі Волині 1:262.000 (1769) і воєнний атлас Шітека, який охоплює всі українські землі (1788). Найточнішим топографічним твором того часу являються карти Мієга 1:133.000 (1775) та 1:28.000 (1779-1783) і 1:14.400 (1782-1785), що і досі залишилися в рукописі, будиши однак використаними при випуску інших видань.

Першими гідротопографічними творами земель України були: Атлас Танаїсу — Дону Ц. Круйса (Амстердам, 1703) та Атлас Озівського моря (Авгсбург 1773). Завершенням військових карт 18 століття, була довго опрацьовувана оглядова карта Східньої Європи Оппермана 1:840.000 (1799) і вона охоплювала всі українські землі, що були під російською окупацією. Крім цієї карти, що на початку наступного століття зросла на 114 аркушів (1816), появилися

зможуть досягти найголовніших промислових центрів Європи і що вони будуть налаштовані атомовими та водневими вибуховими речовинами.

Демонстрації протесту проти вживання водневої бомби в Англії, негативне ставлення до неї англійських лейбористів, це є доказ того, що дехто справді побоюється результатів вживання водневої бомби.

І дійсно, коли допустити, що великодержави ще років 10-15 не будуть розршувати свої спроби зброєю, і що за цей час вони безупинно будуть озброюватися, то може виникнути таке становище, коли війна конче стане неможливою. За 10-15 років атомова зброя стане настільки могутньою, що вживання її загрожуватиме існуванню всього людства. І може повстати проблема — воювати класичними засобами і не вживати атомової зброї. Коли ж і така війна не буде задовольняти воюючі сторони, бо ні одна сторона не побажає бути переможею і безумовно загрожуватиме припинити

ворожнечу між собою і розршати всі питання мирним шляхом? Чи не відпадуть тоді самі по собі ті проблеми, що так хвилюють нас сьогодні?

Так чи інакше, але людство вступило в атомову епоху. В цю епоху безумовно розвиток техніки досягне нечуваних розмірів і поруч з тим зміняться суспільні відносини. Повстануть інші проблеми перед людством; відпаде ворожнеча між народами, бо ворожнеча між народами в атомову епоху немислима, так як в кожному разі приведе до загибелі всього людства. Дуже можливо, що ми живемо напередодні цього часу.

Таким чином ми напередодні великих змін в земному суспільстві. Початок цих великих змін можна чекати на протязі найближчих років. Яку форму вони приймуть, чи збройного конфлікту, чи змушеного, під загрозою загальної загибелі від атомової зброї, миру, — побачимо незабаром.

12. 4. 54.

окремо в тому ж мірілі карта Польщі (1864), Кубані і Кавказу (1832-1835) та карта Криму Мучіна 1:680.000 (1816).

Трохи пізніше появляються спеціальні карти Шуберта (1826) і Стрільбицького 1:420 000, її географічна довжина часлилася 10" від Пулково (30° 20') від Гривіч (1865-1871, нове видання 1890-1914, яке з доповненнями було повторене 1915-1918 рр.) та окремо карти: Поділля (1801 1810), Київщини (1819-1821), Полтавщини Виярського (1817 1821), західних просторів Російської імперії — Шуберта і гіпсометрична Карказу (1851). Карту Стрільбицького з доповненнями, перевидали большевики 1926 р. (УРСР, Крим, Білорусь). В тому столітті появилися і точніші карти, видані російським штабом, 1:210.000: Холмщина і Підляшшя (1807), Криму (1842), Кавказу (1851-1867, і большевиками 1920-1930), Кубані (1830), Київщини (1847 1850) і Полісся (1819 1821).

Першою, справді, топографічною картою, що її видала російська армія і яка охоплювала майже всі укр. етногр. землі, була карта Федотова в мірілі 1:126.000 (1845-1889), частинно перевидала в 1917-1918 рр. большевиками. Вона була виготовлена за проекцію Бонне і сягала по річ. Хопер на Сході. Ця карта не мала доброї геодезичної основи й тому вважалася за неточну. Большевицьке доповнене видання (пр. приозів'я, 1933) та аркуші західних частин України точніше опрацьовані, мають ще деяку вартість для географа. Однак рисунок і неоднотайні знаки утруднюють її читання. В цьому мірілі була теж виготовлена гіпсометрична карта Бесарабії. Модерною військовою картою являється т. зв. двоверстівка (1:84.000), що була видана аркушами великого формату, в більшості в 4-х кольорах і вона охоплювала тільки західні українські землі з-під б. російської займашини і Крим, без північної частини, та сягала в північній частині України по Київ. Ця карта, крім одновестівки (1:42.000) і півверстівки (1:21.000) належить і досі до найкращих російських карт минулого століття. Вона гіпсометрична і добре зображує рельєф.

В цьому мірілі був виданий Атлас Полтавщини (1804). Карта 1:42.000 охоплює західну частину українських земель б. царської імперії (1883-1889 і пізніше), Керчевщину (1887-1925), Крим (1855), Ростовщину (1889-1901, 1907-1925), Донський Басейн (1911-1915, 1932), Бесарабію (1817-1819), П'ятигірщину (1910 1912), околиці Майкопу 1882) і східне побережжя Чорного моря 1889-1890, 1925). Аркуші цієї карти є в більшості однокольорові, гіпсометричні і добре ілюструють топографічні прикмети терену. В цьому мірілі були виготовлені теж секретні карти повітів цілої України, особливо в половині минулого століття. Півверстівка (1:21.000, 1880 1889) була найточнішою появою царської армії. Вона охоплювала тільки північно-західні і західні землі України по 27° за „Гривічем, частину Криму (1902-1904) і Ставропільщини (1836). Всі три останні видання базовано на інструментальному топоздійманню. Останньою користувалися більшовики в часі окупації Західної України 1939 р., зменшивши її мірило до 1:25.000.

Крім цих, російський штаб видав деяке число карт у мірілі 1:16.800 і вони охоплювали

тільки стратегічні місцевості Криму (1827), Поділля (1822), Волині (1841) та Темрюцького півострову. В цьому ж мірілі були виготовлені т. зв. гарнізонні карти міст і їх околиць (Київ, Житомир і ін.) для вправ і маневрів.

До менш точних військових карт належать видання: 1:1.680.000 і 1:1.050.000 військових шляхів (1811, 1840, 1925 і 1864-1869), 1:252.000 Польщі Андреева (1877-1878), 1:168.000 Мінкевичча (1864) та 1:524.000 Ніпаніча (1863).

В 19 столітті були опрацьовані теж більші гідрографічні праці: карта Дніпрового Лиману 1:50.000 (1884), гірла річ. Богу (1884), карта побережжя Криму Мякишева й адмірала Зарудного 1:16.800 і 1:2.100. До цієї групи можна б зачислити і Атлас Дніпра (1875 1883). Австро-Угорщина опрацьовала такі топогр. карти укр. земель: 1:144.000 (1809-1849), 1:300.000 (1872 1876), що сягала по Київ Одесу і була перерібною карти Шеда 1:576.000, 1:115.200, Куммесберга (1855, 1861, 1880), Закарпаття 1:288.000 (1869), спеціальну 1:75.000 (1873-1889); в часі I ої світової війни її поширило на південну Волинь), оглядову Середньої Європи 1:750.000 (1882-1902), гіпсометричну в тому ж мірілі та штриховану (гахуред) в проекції Альберса, яка охоплювала тільки Ізмаїльщину з Одесою, генеральну 1:200.000 (1889-1898, 1917-1919, 1939-1940) на 4-5 кольорів. Ця карта, як і 1:300.000 та 1:750.000 сягала по 31° за Гривічем. Крім того було видано топографічну карту 1:25.000 (1877-1898), яка крім артистичної вартості 1:200.000 являється найточнішою австрійською картою. Крім цих карт Австрія опублікувала карти пограниччя Галичини й Буковини 1:40.000 (1894), оглядову 1:400.000 (1894 і 1900), воєнну. околиць Перемишля й Городка 1:12.500 (1893), долини Тиси 1:125.000 (1894), оглядову 1:500 000 (1890-1899) і генеральну Лісгавіга із 1790 р. (1824 і пізніше). Всі австрійські карти були штриховані, крім 1:25.000, яка крім штрихів була теж збагачена гіпсометрами. 1916 р. Австрія опублікувала перший літунський плян Києва (1:26 000). Мадярщина видала окремо карту 1:360.000 (1884) і 1:144,00 (1869-1881); вони охоплювали тільки Закарпаття.

Німеччина випустила карту південної України Гандтке 1:900.000 (1854), гіпсометричну карту Східної Європи 1:1.000.000 Папенс'а (1853), топографічну Страйт'а 1:180.000 (1811), Центральної Європи 1:300 000 (1893-1914; 1914-1918 всіх українських земель), генеральну Рейманн'а Оесфельда — Гандтке (1816-1892), оглядову карту Європи 1:800 000 і топографічну 1:100.000 північно західних українських земель (за російськими 1:42.000, 1:84 000 і 1:126.000.) В часі першої світової війни німці теж перевидали російську карту 1:126.000 (1914-1915).

Франція видала карти, що охоплювали всі українські землі: 1:500.000 (1812) і 1:424.000 (1854-1856), а Великобритавія 2 карти Криму: Стамфорд'а 1:444.000 (1855) і Єрвіса 1:285.000 (1854), а Америка південно-західної частини Кримського півострову в мірілі 1:50.000 (Філадельфія 1855). В часі першої світової війни Австрія видала дві основні карти України: 1:125.000 (1918) і 1:400.000 (1914-1918), Росія перевидала австрійську карту південно-західних земель 1:75.000, Франція опрацьовала 1:1.000.000 (1917-1920), що сягала 60° східної географічної довжини, Анг-

лія 1:1.000.000 Кавказу (1914) і України (1919), Румунія 1:200.000 (1899-1900), 1:75.000 (1916-1917) і 1:100.000 (1909-1915), 1:20.000 (1917 і пізніше) та 1:50.000 (1895-1906).

В часі визвольних змагань українського народу (1917-1920) і існування Української Народньої Республіки, штаб української армії видав карту в мірілі 1:420.000 та гіпсометричний плян Києва у мірілі 1:21.000.

В часі між першою й другою світовими війнами, коли українські землі були розподілені між ССРСР, Польщею, Румунією та Чехо-Словаччиною, вийшла ціла визка військових карт, які і мірилом і топографічною точністю перевищили всі попередні видання. Польща видала оригінальні високої вартости гіпсометричні карти: операційну 1:300.000, тактичну 1:100.000, спеціальну топографічну, 1:25.000, летунську 1:500.000, шкяхів 1:100.000 і чисто військову рукописну 1:20.000, яка однак була побільшенням карти 1:25.000 з доповненнями. Всі ці карти від 1927 р. стосували як головний полуденник Грініч. З проєктованої спеціальної карти 1:50.000 появилось тільки кілька аркушів; її заступлено 1:25.000. Початкові видання польських карт були базовані на російських, німецьких і австрійських картах; пізніш були опрацьовані на модерних інструментальних помірах.

Румунія видала нові карти: 1:100.000 (1921-1939), генеральну 1:400.000 (1935), летунську (air) 1:500.000, 1:600.000 і 1:1.000.000. Найкращою з них являються летунська (air map) 1:500.000 і 1:100.000; ці обидві захоплювали південні частини України.

Чехо Словаччина перевидала, частинно на нових помірах, старі австрійські карти 1:25.000, 1:75.000, 1:200.000, 1:300.000 і 1:750.000, додаючи до Ферро і референції про Грініч. Оригінальні карти 1:10.000 і 1:20.000 (топографічний плян) обмежувалися тільки до деяких міст і їх околиць. Аркуші міжнародньої карти 1:1.000.000 захоплювала велику частину України зі Львовом, Київом і Одесою.

Мадярщина опрацювала нові карти 1:200.000, 1:500.000 та доповнила австрійські 1:25.000 і 1:75.000.

Не менш модерні карти, як Польща, видав ССРСР, який з 1919 р. переходить з Паризького Пулковського і Ферро — полуденника на Грінічську і метричну систему. Спочатку (1919-1920) змінюється мірило з 420.000 на 500.000, 126.000 на 100.000 84.000 на 50.000 і 21.000 на 25.000, пізніш застосовується інструментальне і летунське аероздймання і виготовлюються оригінальні карти: 1:25.000, 1:50.000, 1:100.000, 1:200.000, 1:300.000 (лісів України), 1:500.000 і 1:1.000.000. Перші аерознятки робить Україна („Укрвоздух путь“ і Наркомзем) в 1925 р. (м. Лебедив), які захоплюють великі простори. 4 роки пізніше, в мірилах 1:10.000 і 1:25.000, а в 1931 р. 1:50.000. Майже рівночасно цей український дослід застосовує советська армія на всьому європейському просторі ССРСР. Вся картографічна праця підпорядковується централізованому і за секретеному Воєнно Топографічному Управлінню та Головному Управлінню Геодезії (ГУГ); від 1930 р. Головному Управлінню Геодезії і Картографії (ГУГК) і Центральному Науково-Дослідному Інституту Геодезії, Аерозйомки й

Картографії ЦНИИГА и К (1928). При опрацьовуванні карт, від 1928 наказами уніформується вся картографічна система так, що советські карти стають найбільш однородними, а крім того гіпсометричними і кольоровими. Крім згаданих карт, совети видали дуже детальні карти воєнних споруд і стратегічних околиць: 1:10.000 і 1:5.000. Основною топографічною картою приготавлялася топографічна 1:25.000, з зазначенням родів ґрунтів, управних культур і дуже детальним охарактеризуванням терену. Згадані карти охоплювали майже всі або частини (1:25.000, 1:200.000) українських етнографічних земель.

В західній Європі були видані: англійські карти: 1:1.000.000 і Середньої Європи 1:4.000.000 (1936) та французькі 1:2.000.000 (1924), авіаційна 1:1.000.000 (1939), що сягає по 36° сх. довжини та міжнародня того ж мірила (1940) яка охоплює всю Україну. В часі останньої війни Англія опублікувала теж летунську карту 1:500.000 (1941-45), 1:250.000 (1940-44), 1:100.000 (1944) і 1:210.000. Перша охоплює майже всі українські західні землі точнішими, східні провізоричними, друга західні окраїни, третя Закарпаття з Буковиною і південною Галичиною, а остання Прикавказзя з Кубанню і частками Криму й Донбасу. Ці самі території охоплюють карти перевидані в останній декаді Америкюю, яка видала теж карту б. Польщі в мірілі 1:100.000, багату в кольори й модерну.

Мадярщина, окупувавши 1938 р. Закарпаття, перевидала договнені (за чеськими) карти 1:25.000 і 1:75.000.

В період II світової війни найбільшу кількість карт видали німці. Деякі з них, як 1:61.000.000 (3 і 4 видання), 1:500.000 (2 і 3 видання) та 1:300.000 (3 і 4 видання) являються оригінальними модерними зразками армійського й летунського випуску. Вони всі гіпсометричні з упрощеною легендою; дві останні подають форми осель. Окремим виданням є карта північно-кавказьких проєгорів 1:200.000, краща за англійську (1:210.000) та американську (1:253 440); вони охоплюють теж частину Криму і північного приозів'я. Карту 1:300.000 (летунську) перевидала Америка в мірілі 1:250.000; вона охоплює всі українські етнографічні землі і є багата в маргінесові пояснення. Частину південно-західніх земель охоплює також англ. лет. карта центр. Європи і Дунайського басейну 1:250.000.

Крім оригінальних карт, Німеччина перевидала в цілості або частинно майже всі советські карти (1:50.000 — 1:1.000.000), в тому числі 1:200.000 збільшена до 1:100.000. Операційна карта 1:1.000.000 (1941-42), що базується на виданні міжнародньої власної карти 1936 р., охоплює всі українські землі.

Летунська карта Фогеля захопила тільки західні куєні України, бо останні приготавлювані аркуши не були видані (1945). З території Криму німецький штаб видав невелике число карт 1:25.000.

Німеччина теж перевидала або використала майже всі карти Польщі, Чехо-Словаччини, Румунії. Оригінальною працею була карта шляхів європейської частини ССРСР в мірілі 1:2.500.000.

Недоліком всіх німецьких карт України

Шпигунство вчора, сьогодні, завтра

(За Бернардом Н'юмен)

Продовження з попередніх чисел

40. О. Б.

В зовнішньому світі звертають більше уваги на шпигунів, ніж на контршпигунів. Але, як ми бачимо, то останні своєю діяльністю можуть досягти неймовірних успіхів. Контршпигунство, чи контррозвідка базується більше на організації ніж на окремі особи, користуючись прозаїчними методами, що дають не менш важливі наслідки. Так, один цензор британської фльоти своєю діяльністю змінив хід цілої світової історії.

Уже в перших тижнях першої світової війни адмиралтейська цензура діяла дуже ефективно, до того мала ще й щастя.

Німецький крейсер „Магдебург“ потонув в Балтійському морі зразу ж після виникнення першої світової війни. Трупи загинувших матросів винесло море до берегів Росії. Між останніми знайдемо було і палубного офіцера, що в руках тримав книжку в залізній обкладинці.

Це була „Книга-Коде“ потопленого корабля. Вона мала залізну обкладинку для того, щоб у випадку аварії корабля, спроможна була піти

на дно моря. Можливо, що в ту хвилину, коли палубний офіцер хотів цю книгу викинути за борт корабля, — його схопила хвиля смерті.

Росіяни про свою нахідку повідомили Великобританію як керуючу морську державу. Черчіль, із-за однієї цієї книжки вислав в Архангельськ крейсер. Дорога була рентабельна. Через німецьке флотське коде британське адмиралтейство дістало перевагу. Коде, як звичайно дуже часто мінялось, але фахівець по шифровці має більше можливостей, коли знає який рід коде в цьому чи іншому випадку застосовується. Адмиралтейство також знало, що не може сподіватись на щасливі випадки й тому само організує свій успіх. Головна заслуга цього успіху належить тодішньому шефові відділу шифровки Альфреду Евінгену, як також і штаб офіцерам та водолазам.

Кораблебудівельник Е. Нюлер вишколює групу водолазів при британській флотській школі. Він перебрав на себе також і практичні завдання. В один день він спускається водолазом в море, щоб вивчити внутрішню устаткування німецького підводного човна, що затонув

була російська топомастика і неоднородність усіх аркушів різних серій. Деякі деталі як прим. автострада Київ-Львів-Перемишль, збудована 1940 р., не були внесені до жодних карт. Советські ж карти свідомо поминали чимало важливих об'єктів.

Італійці видали для своїх дивізій на Сході карту 1:300.000, що була збільшенням советської 1:1.000.000.

Румунські і мадярські частини, які брали участь у поході проти большевиків, уживали німецьких карт із додатковими поясненнями віхвих мовах. Особливими появами були німецькі карти будівних матеріалів 1:300.000 (Україна 1943, Галичина 1944), і їхнім попередником була карта того ж змісту авторства П. Тутківського, опрацьована для російської армії (1:420 000, (1912-1916).

Японія видала аркуші карти України 1:1.000.000. Напередодні війни совети опублікували „Атлас командира РККА“ і „Атлас командира РККФ“ (1938, 1939) і вони мають деякі точніші карти СССР.

В повоєнному часі Советський Союз опрацював нові карти 1:100.000 і 1:1.000.000 („Государственный карта“, 1946-1949). Карта 1:25.000, що вже охоплює всі українські землі в межах УРСР, уніформована з виданням сусідів-сателітів, які вводять такі самі системи мірил, як і совети. Гідрографічні карти України знайшли своє місце в Морському Атласі, опрацьованому в 2-х томах

Для потреб летунства советська авіація вживає радарних карт 1:1.000.000 і 1:500.000. Всі советські видання базовані здебільше на аероздійманні і вони, як і колись царські, належать до найбільшого секрету. Тому війну Німеччини з СССР треба вважати за позитивну, бо вона відкрила більшу частину картографічного ма-

теріялу, який інакше ніколи не був би відомий світові.

До важливих карт із стратегічного погляду належать теж такі появи, як етнографічні, економічні, кліматичні, геологічні, ґрунтові, мінеральні, лісні, і інші карти та атласи. В модерних часах усі ці матеріали є конечними посібниками не тільки для ведення війни, але й плянування стратегії і психологічної боротьби.

До гідрографічних основних карт Чорного моря належать видання 1:750.000 (1903, 1913, 1926), західньої його частини 1:400.000 (1917, 1926) і Озівського моря: 1:750.000 (1905, 1926).

Перші обслідування почалися на Озівському морі російською флотілією 1704 і пізніше 1768 р. Як вислід останнього, появилася докладна карта Севявіна. Новіші дослідження Чорного моря гідрографічним Управлінням Военно-Морських сил СССР під керуванням Шокальського, були проведені в 1924-1937 рр. На їх основі появилася фізична карта обидвох українських морів у советському великому атласі в мірилі 1:3 500.000. Карти ІЗОГОН були видані 1936 р. (1:300.000 і 1:438.480). Осередно появилася багатометрична карта Озівського моря (1:500.000, 1935). Два роки пізніше були видані: 80 карт Чорного й 15 Озівського морів. Нові карти, по останній війні опрацьовує найкращий советський океанограф, проф. Зенкевич і їх загальні вислиди вже застосовано в нових советських картах 1:1.000.000 і 1:2.500.000 (1946).

Загальним недоліком всіх карт, як уже згадано відносно німецьких було російське перекручування українських назв, що не відповідають дійсному станові. Великий крок уперед зробили італійський атлас Тоурінг Клюб і данський Гільдепальс'а, вживаючи їх в українській вимові.

біля берега Кент. Оком фахівця він пильно оглянув внутрішню будову цього підводного човна. В маленькій комедантській каютці він знаходить залізану замкнену касетку. Очевидно, підводний човен так швидко потонув, що капітан не встиг викинути за борт свої папери. В касетці знаходились цінні пляни мінних полів та три книжки кодів. Все це зразу ж було відправлено в адмиралтейство та передано до рук цenzуровим офіцерам. Після цього Мюллер став в центрі нової організації особливого призначення. Як тільки німецький підводний човен на мілких водах затоплюється, то товариство Мюллера зразу ж туди поспішає. Головним завданням цього товариства було здобути кодові книжки та пляни про мінні поля, британська адмиралтейська цензура майже постійно отримувала інформації про нові німецькі коди та про зміну старих кодів. Це довело британцям значні вигоди, що вміло використовувались.

Другим пробним каменем була кімната „40. О. В.“. Якийсь, так званий, „відвідувач“ стверджував, що ця кімната знаходиться в Скотлянд Ярді. Другий агент стверджував, що ця кімната знаходиться в військовому міністерстві. Знову інші про кімнату називають головною шпигуєською квартирою. В дійсності кімната „40. О. В.“, це 40-ва кімната в старому будинку (Олд Будлінг) адмиралтейства, де було розташовано бюро флотської цензури.

Ми, в цьому нашому віці, віці плановому, де тільки організоване знаходить сприйняття, мусімо дивуватися на скільки минуле покоління досягло імпровізаціями. В той час, в 1914 р., коли виникла перша імперіалістична війна Сер Регіналь Галл працював шефом таємної флотської служби. Флотська цензура в той час ще не працювала й Сер Р. Галл шукав керівника для нового відділу. Його геніяльна пам'ять пригадала сера Альфреда Евінгена, що в той час працював директором морської школи. Варто ще значити, що майже всі професори мають великий хист до розшифровки шрифтів і це було довголітнім коньком Евінгена.

З настирливістю і успіхом Евінген кинувся до виконання свого нового обов'язку. Були прийняті на цю роботу ще й інші професори, деякі з них виявились надзвичайно здібними до Кодесистеми. Основа їх повідомлень надходила від Мюллера та його товариства. Жодне військове міністерство інших країн не було так добре поінформоване як британське. Кожна радіотелеграма німецько-морського керівництва була перейнята та розшифрована. Багато німецьких підводних човнів було потоплено лише тому, що британське адмиралтейство мало повні інформації про роботу курсування їх. Не один німецький шпигун був заарештований в Англії ще до прийняття своїх обов'язків, бо їх агенти в Англії повідомлялися радіотелеграмою про їх прибуття. Морська цензура за три тижні повідомляла французів про німецький наступ на Верден, бо французька таємна служба розбила була німцями зневажким ударом по французьких агентах. Наступним знаменитим успіхом англійської контрозвідки було перейняття та розшифровка плану, за яким сер Рогерт Касемет мав висадитись в Ірландії, нещасного

таким чином було заарештовано в самий момент його приземлення.

Ще більш хвилюючим було те, що англійська таємна служба зуміла влаштувати свого агента на маленьку посаду в німецькому морському керівництві. Йому була дана копія німецьких кодів та вивчено ними користуватися. Перша найбільша морська битва біля Коронель, під час першої світової війни, кінчилась поразкою англійців; тут адмірал фон Спее знищив цілу англійську ескадру.

Британське адмиралтейство на таку образу дуже zareагувало. Англійці послали в південний Атлантик сильну флотилію під керівництвом двох військових крейсерів.

Тепер починає діяти англійський шпигун. Використовуючи німецьке коде, він вислав адміралу фон Спее вказівки: брати курс на острови Фолькланд. Спее ці вказівки вважав за правдиві — і німецька флотилія була знищена. Нічого дивного не було коли цар в своєму докладі зауважив: „Загадково, чому Спее наступав на острови Фолькланд“. Воно лишалось загадкою аж до закінчення першої світової війни.

Таємна служба могла виграти бій Скагеррака. Перша сутичка не могла вирішити бій, але німецький адмірал передбачав, що може статися катастрофа і вирішив повернутись до дому. Існувало ж тільки три шляхи через мінні поля. Адмірал Джеліко охороняв той шлях по якому на його думку, мали проїхати німці, але він прорахувався. Адміралтейство перехопило німецькі радіотелеграми і їх розшифровувало та установило правдивий шлях німецьких кораблів, але англійська флота ці повідомлення отримала, з різних причин, запізно. Тому, що німецька флота пізніше лишалась в своїх портах, то цей промах англійців не був таким сильним, але морально їх це сильно гнітило. Загальна перемога Англійців на морі могла мати серйозні наслідки у Франції та Росії. Найбільша заслуга „40. О. В.“ була політична. 1917 рік для альянтів почався погано, Франція була на шляху повної катастрофи, до якої Росія вже встигла прийти. Всі спостерігачі придбачали в Росії революцію. Тільки один єдиний союзник міг би заступити зруйновану Росію: це Сполучені Штати Америки. Але мало було шансів на те, щоб Америка вступила в війну. Старий ізоляціонізм, ще досить сильним був. Нетривалим країнам під час війни переважно добре живеться, американська індустрія завдяки постачання зброї альянтам, працювала на повний хід; це було вигідно альянтам, але ще більш корисним самим американцям. Президент Вільсон був ліберал, якому була чужа всяка думка про війну. Його могло зворушити тільки те, що німецькі підводні човни топлять американські пароплави. Навіть й тоді його злоба обмежувалась протестами.

Німецька нездібність в галузі зовнішньої політики вже всім відома. Німецьке морське керівництво вирішило вступити в нову необмежену стадію війни підводними човнами. При цьому могли б бути потоплені й американські пароплави, після чого президент був би вимушений змінити свої погляди та надатись до рішучих дій. З цієї причини німецький міністер зовнішніх справ Ціммерман звернувся до пос-

Роман БЕЗРІДНИЙ

Людина з того світу...

Одного липневого ранку 41-го року, двадцятого нещасливого віку, Авдрій прокинувся дуже рано. Ворожі літаки обстрілювали з кулеметів околиці столичного міста. В розпалі була війна, що нещодавно почалась. Поспішно евакуйовувалось „привилейоване“ населення, що мегушилось, як опшпарене платячи візникам по 25-ть і 50-ят тисяч, наважтажуючи їх хатніми бебехами.

— [де ж то можна стільки заробляти, щоб такі гроші платити? — чулися докірні голоси прохожих. З фронту безладно рухалися армійські частини, розгромлені й потріпані ворогом на передовій лінії: танкові, гарматні (протилітунські) й інші. В столичному місті, що розкинулось на мальовничому краєвиді правого берега Дніпра, в сімнадцятий день від початку війни, вестало хліба... Поспішно роздавалась безкоштовно крупа, борошно, пукор... Коляшні, упевнені в свої сили, володарі міста „очвшали“ магазини, щоб нічого не дісталось ворогові. Стояли довжелезні череди. — Та не кожний був „шаслявий“, шонебудь одержати; через годину-дві, магазини зачинялись і товпа голодних громадян міста, опечалена й првгноблена, розходилась. — Роздвряючи душу, шораз сврени вічували про наближення ворога з повітря. З димарів будинків висовувались густі пасма чорного диму, що хмарою завелікав небо. То урядові установи палили свої архиви, ховаючи в огні свої „чорні діла“, які творили багато років над працюючими міста й села, що ходили на роботу й з роботи бліді, виснажені й вбого вдягнені. Хтось на розі шулявського перевулку, в километрової черзі (в надії одержати, хоч шматочок хліба), лаучись „благим матом“, кричав „Сидорович одержав із Банку 100 тисяч ліквідаційних і, не розплатившись з робітниками, звик“. Йому в унісон вторив другий: — „А у нас Яковський одержав триста тисяч і не прийшов на завод... триста тисяч колькок йому в живіт“.

Цей тривожний людський голос схожий був на голос

мешканців, будинок яких загорівся — і вони в розпачі бігають взад і вперед, незнаючи, що робити, за що хапаться. — Ніхто не гасить, а тим часом будинок, шодалі більше, охоплюється вогнем.

Урядова „знать“ першою, й задалегідь, покинула місто, утікаючи на північ. Вся влада в місті перейшла до рук воєнних. Розклеваний на телефонних і телеграфних стовбах наказ воєнної влади, крикливо голосив: „Все чоловіче населення міста до 60-ти років, повинне негайно з'явитися на збірні пункти. Неявці — грозять суворість закону воєнного часу!“

І потяглась довгі черги на подвір'ї воєнкомату. — Багато було таких, що вважали за краще „рвизкувати“ й не з'являтися, ніж пускаться десь у невідому мандрівну путь, бо шо всьому видпо було, шо армія не встоїть ва захисти й нашого міста; ворог уже взяв Біду-Церкву, підходив до Фастова й атакував Жетомир.

Авдрій не думав з'являтися на зібраній пункт, — в надії якось пересидіти. — Переховуючись на околиці міста, в одному з бункерів недокінченого бомбосховища, він зустрівся, одного дня, з своїм близьким звайомом, шо доля його закинула сюди, в такій же ролі, як і Авдрія. — Знайомого звали Петром. Чув, — звернувся до Авдрія Петро, „батько вародів“, голосом переляканого гістерика, кричав ва всі есесерівські голосники: „Брати і сестри, спасайте „Родіну“, вероломний враг напав на нас — Яку „Родіну“. — обурюючись говорив Петро, — Советчину, Московію? шо підтоптала, під свої криваві ликові лапті, усі народи, усі нації! Нема дурних — видався неfortunно Петро. Авдрій, на знак солідарности, махнув рукою та, по давній своїй звичці, гірко сплюнув.

Петро походив з робітничої родини, з молоду, п'ять-надцять років працював звичайним робітником на заводі „Трансигнад“, потім учився... Учився в вищій школі. закін

ла графа Бернсдорфа у Вашингтоні з особистим дорученням.

Радіотелеграма, як завжди, була перейнята брітанським адміралтейством і передана на розшифровку Альфреду Евгену та його співробітникам. Ця радіотелеграма була складена на тяжкому коде, але погалі її вдалось розшифрувати. Коли робота була закінчена фахівці зразу ж пізнали вартість цієї радіотелеграми.

З цієї справою треба було поводитись дуже обережно. Про цю радіотелеграму був повідомлений посол в Лондоні, член цього по сольства був проведений в англійське адміралтейство, де показано було як цю радіотелеграму розшифровували. Тому, ще одна частина американської преси гостро виступала проти вступу Америки у війну, адміралтейство допустило до того, щоб виникло враження, нібито це американські фахівці цю радіотелеграму перейняли та розшифрували.

Сама радіотелеграма не вимагала вже жадної пропаганди. Ціммерман повідомив, шо з першого лютого 1917 року почнеться необмежена підводна війна. Бернсдорф мусів був спробувати Америку і на далі зберегти її нейтральною. У випадку коли б справа закінчилась невдачею, то він мав би заключити союз з Мексікою, яка в той час у різних партійних справах з Америкою була в сварці. Як засіб при-

вабливий він мав пообіцяти Мексіці штати Тексас, Нью-Мексіко та Арізону,

Викриття радіотелеграми Ціммермана дало вирішальний ефект. Через ніч суспільна думка Америки змінилась. Цей інцидент більш ніж щось інше втягнув Америку у війну.

На скільки цей інцидент важливий був не будемо більше підкреслювати. Коли б Росія з війни виступила, шо неминуче було то Америка своїм вступом у війну рівновагу не встановила б, то Англія і Франція могли б війну програти їм так чи інакше досить тяжко було утримати свої позиції до прибуття американських військ, шо змінили ситуацію. Непотрібно особливої фантазії, щоб собі змалювати наслідки німецької перемоги над заходом в 1917 та 18 роках. Німеччина перемогла б Росію та стала б господарем Європи, а через колонії інших країн, господарем великої частини світу. Тоді Німеччина могла б бути втягнута у війну з Америкою за світове володіння, шо могло б також закінчитись перемогою Німеччини.

Заслуга за вчинок, шо таким чином змінив хід війни та світової історії належить в першу чергу А. Евінгену. як відповідальному службовцеві. Він же сам свою заслугу краще всього поділив би зі своїми фахівцями по коде, та з кораблебудівельником Мюлером, шо заклав фундамент цим чудовим успіхам.

чив її й, вже в званні інженера-електротехніка, працював знову на цьому заводі. Авдрій валежав до класи селян, тих селян, що своїм трудовим горбом уміли розбудовувати сільське господарство. У вісімнадцять років своєї молодості, він закінчив учительську семінарію, а трохи пізніше. — поповнив свої знання у високій політехнічній школі, яку теж скінчив і, з того часу остаточно, перейшов на положення працівника інтелектуальної праці. Однак Авдрій ніколи не переставав бути селянином сином селянського трудового народу, такого ж трудового, як і робітничого класу, бо одна другу поповнює, одна другу поповнює своїми кадрами і тому вони споріднені між собою.

Авдрій і Петро були типовими відзеркалювачами, насроїв і бажань своїх класу. Обидва вони, з діда-прадіда українці; народились, росли й виховувались в трудових родинках, що ведуть корінь свого роду з сивої давнини, в яких пошана до звичаїв свого народу, своїх предків — є законом. Виховані на патріотичній літературі, вони були національно свідомі; Кобзар Тараса й учення Христа — Євангелія, були настольними книжками в їх домі. Обидва приятелі були ровесниками і, на день початку війни, кожному передало за сорок.

Авдрій, як і Петро, мусіли тяжко працювати, щоб заробити на прожиття родини; рано їхали на роботу й пізно повертались. Вихідний день рідко хто з них мав.

Якщо ж, коли небудь, Авдрій чи Петро, й мали який вільний день від праці, то кожний з них мусів витратити на базари, щоб купити харчів, бо тих грошів, що діставали громадяни „щасливої родини“ в державних магазинах, не вистачало навіть одній людині.

Переховуючись в бункері бомбосховища і згадуючи, безвідрадні й хвилююче мивуле, — Авдрій пригадав і свою власну молодість. — Промайнула вона перед його очима, як у коледжоскопі. Ось він молодим стрільцем Петлюрської Армії. Квітень місяць 1918 року... До влади приходять гетьман Павло Скоропадський. Головний Отаман Симон Петлюра ув'язнюється за ґрати Лук'янівської в'язниці. На цей час два курені „балбачанівців“ держать фронт у Новгород-Сіверському краю, близько Стародуба; правий фланг займають німці, лівий — українці. Авдрій там — стрілець першої чоти, першого куреня, що ним командує курінний отаман Зеленський. Авдрій любив Зеленського за його мужність і в'язу й вавжля радо йшов з ним у розвідку, коли той брав його з собою, Ось проходять вони вдвох садом автонівських яблук. Раптом, з лівого боку, зататакала кулеметна пічка, з правого — рушяччі постріли. Ховаються за найтовстіші стовбури яблук, Зеленський, з-за стовбура, мігко ціляє з карабіна в запримченого ним кулеметчика. — Той замовкає. Авдрій дає стрічку, на всі боки, з ручного кулемета „Люїс“. В наслідок — п'ять убитих патрулів ворога і в здобутку кулемет „Кольт“, чотири рушячки і чотири цістолі системи Наган“.

Листопад 1918 року. Гетьман Скоропадський зрікається влади. Симон Петлюра — на волі й знову на чолі Команди військом. Курені Болбачанівського полку перекидаються з Стародубського фронту на Білгородський, за Харковом. Суворі зима — грудень січень 1918-19 року. Московська червона гвардія суве навалом на українські землі. Добровільний принцип армії, а не тотальна, мобілізація урядом УНР, на захист інтересів Держави, утруднює бої. Українське військо відступає перед чвсельним ворогом. В числі відступаючих військ свого куреня з кулеметом „Люїс“ за плечима і Авдрій.

Так у відступі, стримуючи наступ ворога, переходить Авдрій з військом через Харків-Полтава-Кременчук-Знам'янка-Шпола, аж до Вапнярки. Тут, маленький відпочинок, з церемінними боями і далі... відхід до Балти. В Балті особисте положення Авдрія покращується, він мівє долю пішого на кінного й переходить цивотчиком до сотні

Чорвошличників, що нею командує сотник П. Дяченко. З сотнею Чорвошличників, відступаючих через Тираспіль, переїздить Авдрій, через Румунію (Бандери, Кьшнів), на Ровенський фронт.

Квітень 1919 року. В розгарі і бої і епідемія тифу. В одній з атак Авдрій в тифозній гарячці, падає з коня і попадає в шпиталь. Українське військо, не втримує фронту відступає, не встигаючи евакуувати з шпиталю своїх побратимів по зброї. Ворог настигає й займає Рівне. Авдрій в полоні.

З шпиталю Рівного, всіх хворих пологених перевозять завоєвники до шпиталю столичного міста України. Тут, по трьох місяцях лікування, Авдрій виходить здоровим і направляєтся у воєнкомат свого повітового міста, але не їде туди, а завертає до свого рідного села і попадає в оточення рільних і знайомих.

Літо 1920 року. Відвоскувалися вже давно жита й пшавець, почался живна. Місцевий комітет на Олександрійщині оголосив повстання. Зібрався тисячний загін озброєних рушячками й кулеметами. Команду загonom очолює отаман Штиль, учитель однієї з шкіл повіту. До повстання прилучається значна кількість сел повіту. В авангарді такі — села Плоске, Макариха, Дмитрівка, Христофорівка, Диківка, Бандурівка, Протопопівка й інші. В серпні місяці розгоряється позиційна війна. Довжиною 15 кілометрів, від ст. Пантаївка й, майже, до села Янівки, тягнеться позиційна лінія повстанців, проти якої наступають частини дійової армії ворога. Це була справжня „домова війна“ українців проти московського окупанта колонізатора, що, з приходом своїм, почав отруювати своїми комуністичними бацилами український благодатний степовий край.

Авдрій працював при повстанському штабі в числі, так званої, групи „І7“, що постачала повстанському загonom зброю й живу силу. Повстанський загін своїми діями виводив з ладу советської урядовий апарат; розліталься при появі повстанців, советські ревкомы, нищили різні заготовельні експедиції, що силою забарали в селян харчові продукти й вивозили до Московії; руйнувалися залізничні й припинився рух залізничного транспорту. Так на довгий час, припинився залізничний рух в напрямках: Олександрія-Кременчук, Олександрія-Січослав, Олександрія-Знам'янка.

Вересень місяць. Почалася погоня чекістських збройних відділів та частин регулярної советської армії за повстанським загonom. Мж Етисоветградом і Знам'янкою, чекістські відділи зустріли загін повстанців і примусили його вступити в верівний бій. Загін повстанців не втривав бою, з перебільшеною силою противника. Команда загону наказала повстанцям відступати в Знам'янський чорний ліс (той ліс, що тягнеться від станції Знам'янка до Холодного Яру) і там заховати зброю, а самим розходитися по сховищах, оберігаючись від чекістського ока.

Прийшла сувора зима 1920-21 року, що розпочалася дуже рано; вже в листопаді й грудні розгулювали чутливі морози, що шипали вбоговдагнених за палці, й вуза й ноги... Білим сніговим покривалом укрився гаї, долини й рівнини степового ландшафту Херсонщини. Повстанці мусіли покинути свої лісові сховища та перейти в село й переховуватися по хатах. В кінці листопада почался масові облоги в селах Знам'янського району та внарештування тих, що брали участь в повстанні. Тільки в одному селі Д. арештували, щось більше ста молодих повстанців у віці 20-ть 35-ть років.

На початку грудня, в двадцять років молодості, Авдрій вперше в житті зустрівся з голими дерев'яними в'язницями Кременчуцького Чека. Стоїть ця в'язниця близько Дніпра, стоїть понуре, мовчазна, тиха вдень, немов безлюдна. А насправді скільки переходить через її ґрати рільних людей? і повертаються всі вони не на волю, а на той світ.

(Закінчення в наступному числі)

Капітан П. ОМЕЛЯНЕНКО

Сторінка військового навчання

Лекції з тактики піхоти для старшин середнього складу

(Продовження з попередніх чисел)

Марші вночі

Марш військ вночі провадиться як правило, по дорогах. Пересування колоніями шляхами може мати місце лише тоді коли цього вимагатимуть обставини і на зручній місцевості (рівний степ і т.д.), окремими підрозділами. Швидкість нічного маршу в місячну ніч — 4 км на годину (для загально-військових з'єднань), так само як і вдень. В темну ніч і поганими шляхами для всіх родів зброї швидкість зменшується на 1/4. Для забезпечення успішності нічного маршу необхідно (коли дозволять обставини): а) провести вдень розвідку, вивчення і вибір шляхів, б) вжити заходів, аби війська не збилися з шляху (виділити провідників, зробити на роздоріжжях відмітки, поставити маяки і т. д.), в) врахувати характер і довжину ночі, г) розподіляти війська в колоні з розрахунком найкращого нічного пересування, д) забезпечити надійну охорону і зв'язок.

З метою повного використання ночі, для пересування, в передбаченому нічному маршові, необхідно розташувати частини, що прямують одною дорогою, більш ешелонуючи їх в глибину, з розрахунком одночасного початку руху.

Частини військ пересуваються вночі більш зосереджено. Коли дозволяють обставини, необхідно утворювати похідні колонії з частин з однаковою маршовою швидкістю. В такому випадку артилерія отримує спеціальне прикриття. Чатачеві треба зрозуміти, що тут мова йде не про одну колону, а про кілька колон, що рівнобіжно пересовуються. Звичайно, що в нічних умовах пересування їх повинно бути обов'язково з однаковою швидкістю.

Механізовані та моторизовані частини бажано спрямовувати по окремих дорогах, аби вони не гальмували рух загальних колон; на випадок відсутності таких пересовувати їх (по обставинах) скачками ззаду або спереду піхоти (кінноти), не обганяючи останніх. Віддалення охороняючих частин зменшуються. Органи безпосередньої охорони збільшуються. Визначаються вартові підрозділи в кожній частині.

Перед нічними маршами війська повинні мати час для відпочинку вдень. Відпочинок цей повинен бути суворо контрольованим. Марш вночі провадиться, як правило, без великих привалів, тому воєки отримують їжу на руки (сухий раціон, консерви). Вночі додержується найсуворіша маршова дисципліна і світлова дисципліна; без дозволу старшин забороняється курити, голосно розмовляти і вигукувати команди; на малых привалах спостерігати, щоб люди не заснули. У хвості кожної сотні (ескадрона, батареї) призначається один із старшин, що повинен слідкувати за порядком.

Відкриття вогню вночі без дозволу старшин забороняється

Під час нічного маршу, так само, повинні бути вжиті заходи ППО і ПХО. У склад розвідки маршруту, в день (перед нічним маршем) необхідно включати розвідників від зенітної артилерії, зенітних частин і хем'ків. Їх завдання: — вибрати позиції для зенітної артилерії і кулеметів у районі переправ, тіснин, крутих спусків та вибрати шляхи обходу на випадок отруєння цих ділянок. Дистанції між колонами полків повинні бути до 500 метрів.

Пости й дозори ВСОЗ необхідно вислати завчасно в день. На випадок, коли марш буде закінчуватися на світанку, особливо в короткі літні вночі, належить до цього часу забезпечити всі міри ППО, ПХО і ПТО в денних умовах. Швидкість пересування без ляж у середньому — 3-4 км на годину; великих ляжних загонів (курень) — 7-8

км на годину; доїбних партій (наприклад, чота) — до 10 км. На денний перехід дається не більше як 6-7 годин маршу. Мал привали необхідно скорочувати або зовсім відміняти.

ОХОРОНА МАРШУ

Військо на марші охороняє себе від раптового нападу з повітря, хемічного, протитанкового, а також всіх наземних військ ворога. Тому треба вживати засоби забезпечення, що дозволили б в любий момент попередити та відбити напад ворога, а також своєчасно забезпечити можливість розгортання колон при зустрічі з ворогом і вступити з ним в бій при вигідних умовах.

При наступальному марші військо (ми розглядаємо марш у складі корпусу і дивізії) охороняється:

а) авангардом — зі сторони фронту. Корпус при своєму просуванні виділяє в авангард дивізію; дивізія виділяє в авангард полк або менше з'єднання.

б) бічними загонами, або заставами зі сторони флангів.

в) загонами, запілля, або заставами — із запілля.

г) безпосередньою охороною — висилкою застав та дозорів на всі сторони.

Другі наступні ешелони колон, крім безпосередньої охорони, якщо мають відкритті фланги, висилають на них додаткові бічні загоны або застави. Коли є загроза з флангу, вони організуються як бічна охорона.

Сили і склад авангарду визначаються: а) завданням, б) величиною колони, що охороняється (часом, потрібним на її розгортання), в) умовами місцевості.

Як правило, в авангард призначається до одної третини піхоти, частина танків і броне сил, кількість яких визначається обставинами (але в усякому разі танкові і бронесили повинні бути здібними забезпечити авангардові його розгортання, на випадок зустрічі з ворогом), до половини артилерії всієї колони, в тому числі тяжкі гаубиці і дальнобійні гармати. В передбаченні зустрічного бою кількість артилерії при авангарді можна збільшити до 60-70 відсотків від всієї артилерії колони. Крім того в авангард включаються інженерні (заперні) і хемічні підрозділи, а також і кіннота.

Віддалення авангарду від голови колонних сил залежить від обставин і в середньому в 3 до 5 км.

В свою чергу авангард для власної охорони висилає:

а) стрілецький полк, коли він діє як авангард дивізії і охороняє себе головним загonom в складі до посиленого куріня з віддаленням приблизно 2-3 км, і бічними заставами на відкриті фланги силою від чоти до сотні.

б) авангард, склад якого менший стрілецького полку (посилений курінь) не виділяє головного загону, а лише головні та бічні за-

стави в складі посиленої стрілецької сотні або чоти.

в) також безпосередню охорону.

Головний загін в свою чергу висилає від себе головну та бічні застави (праворуч та ліворуч). Під час зупинки колони на великий привал, авангард і бічні застави зупиняються на відпочинок поблизу рубежів, вигідних для оборони й займають їх заставами (польовими вартами).

Термін посилений курінь, або сотня, треба розуміти так, що до звичайного куріня або сотні додається одну або дві сотні або чоти), а також вогневі засоби (артилерія, тяжкі міномети, тяжкі кулемети і т.д.).

Бічні загоны, силою від посиленої сотні до куріня з гарматами ПТО (противотанкова оборона), при наступальному марші віддаються від колони головних сил у середньому на 2-3 клм.

Бічні загоны іноді можуть виставляти нерухому бічну охорону, для чого в напрямках найбільш загрозливих, себто більш доступних для наступу ворога, висилають бічні застави, що займають вигідні для оборони пункти, та пропускають колону, що охороняється. Згодом, після проходження колоною місцевості, що має небезпечі підходи, ці бокові застави (нерухомі) залишають свої оборонні пункти та приєднуються до колони, до своїх підрозділів.

Інтервали між колонами охороняються пішими дозорами і групами мотоциклістів, велосепедистів або кінними роз'їздами, що знаходяться в зоровому зв'язку між собою.

Запільна застава прикриває запілья колони та підтримує порядок в ньому. Вона звичайно за хвостом колони на віддаленні 1 км і висилає від себе на сторони та в запілья дозори.

Для того, щоб уявити собі повну картину охорони на поході, треба знати, що з себе уявляють похідні застави, дозори та як вони організують свою службу. В похідну заставу виділяють не менше одної стрілецької чоти, яку посилюють вогневими засобами (тяжкими кулеметами, мінометами і т.д.) в разі потреби. Похідні застави бувають головні або бічні. Головна застава пересовується просто попереду колони в напрямку руху колони, бічні — по боках колони, по місцевості (по стерні по ріллі).

Похідна застава віддаляється від голови колони до двох-двох зполовиною клм і пересовуються в напрямку руху всієї колони просто. Ця похідна застава називається головною заставою. Віддалі її від колони на два-два зполовиною клм пояснюється метою забезпечення колони від легкого артвогню. Так, коли врахувати і те, що головна застава висилає наперед від себе на віддалі один зполовиною до двох клм дозори, то матимемо загальну віддаль дозорів від колони до 4-5 зпол. клм чим і досягається забезпечення колони від вогню полкової артилерії та мінометів ворога.

Дозорів може бути 2 або 3, і більше але з таким розрахунком, щоб вони прикривали полосу спереду колони в 2 клм. Вони повинні обстежувати місцевість. Склад дозорів — два-три вояки. Інтервали між дозорами будуть залежати від характеру місцевості. В усякому

разі рій може обслужити полосу в 300-400 метрів, а чота — до одного кілометра. Таким чином, в разі потреби щільно оглядати місцевість, дві чоти можуть цілком забезпечити полосу в 2 клм. Дозори виділяються із складу роїв, що пересовуються в залежності від обставин, або в складі ядра похідної застави, або виходять із складу ядра головної застави і займають проміжне місце між заставою та дозорами. В таких випадках ядро рою повинно перебувати на віддаленні до 200 і більше метрів (але останнє в рідких випадках) від дозорів (позаду них).

В разі вживання такої схеми, похідні застави будуть перебувати в найсприятливіших умовах для ведення бою в любий момент. Звичайно, не треба розуміти, що завжди додержуються такої схеми і тих норм віддалення дозорів від роїв або застав, а також і інтервалів між самими дозорами. Обставини самі підкажуть, як розташовувати (і в якій кількості) дозори. В усякому разі бажано, щоб дозори мали інтервали найменші, навіть не більше 100 метрів.

Коли виходити з таких розрахунків, то для охорони полку в напрямку його руху потрібні 2-3 чоти. Самі чоти повинні бути розташовані так, щоб мали між собою вогневий зв'язок за допомогою своєї основної зброї — ручного кулемету. Ураховуючи дію вогню ручного кулемета, інтервали між чотами не повинні бути більшими як 800-1000 метрів.

Для забезпечення несподіваного нападу з флангів та запілья виділяються бічні та запільні похідні застави. Про останні вже було сказано. Віддалення бічних похідних застав від колони та від дозорів залежить від характеру місцевості. В нормальних умовах бічні похідні застави віддаляються в бік від колони так само, як і головна застава. Дистанції ж між ними та дозорами можуть змінюватися в межах від 500 метрів до 1 500 метрів. Запілья полку охороняється чотою, або при наявності небезпеки сотнею, що слідує на віддаленні приблизно одного кілометра за обозом першого розряду (бойового обозу)).

З усього вищесказаного видно, що полк охороняється куренем. Такий охоронний курінь і називають головним загоном.

Для кращого засвоєння поданого нами матеріалу повторюємо: дивізія, що маршує в будь-якому напрямку, але в передбаченні скорої зустрічі з ворогом, для свого бойового забезпечення висилає від себе на віддаль від 3 до 2 клм авангард у складі приблизно 1/3 всіх своїх сил як стрілецьких, так гарматних, інженерних і інших. Таким чином, у склад авангарду будуть входити: один стрілецький полк, половина, а якщо треба, то й більше, артилерія, а також і інші спеціальні частини.

В свою чергу авангард забезпечує себе висилкою на віддаль до 2-3 клм головного загоны у складі до посиленого куріня, себто не менше 1/3 складу авангарду, в даному разі полку з доданими до нього артилерійськими і технічними засобами. Розподіл останніх між колоною авангарду та головним загоном відбувається в такій же пропорційності, як і розпо-

ВІЙСЬКОВА ХРОНІКА

БЕЛЬГІЯ

Як подає „Nazette du Soldat“ розвідувальні зв'язкові літуні, що зорганізовані в Бельгії під назвою „Легкі повітряні війська“ виключені недавно з під командування повітряних сил і в святковій церемонії передані наземним частинам.

В 1947 році у Брашеті було створено на англійський зразок артилерійсько-розвідувальну ескадріллю, що належала до повітряних сил. Командуючий цієї ескадрілли був офіцер повітряних сил, в той час, як на пілотів були вибрані й вишколені артилерійські офіцери. Пізніше було створено одну ескадріллю, в якій вишколені пілоти з піхотних і танкових офіцерів, несли особливу службу зв'язку. Але виявилось доцільним такі з'єднання підкорити командуванню наземних військ. В проти вагу до англійців, американці ще 1942 р. зробили таке переміщення, використовуючи їхній досвід під час війни на європейських теренах.

Французи взяли для себе американський приклад 1952 року. Вишколення зв'язкових і розвідувальних пілотів буде й надалі продовжуватися в школах повітряних сил.

США

Американський журнал „Antiaircraft Journal“ дає пояснення про успіхи і втрати американських повітряних сил в Кореї, які зробили по над 600 000 вилетів. Американці втратили при цьому 495 літаків.

В цей час американськими повітряними силами було знищено 780 ворожих літаків. Більша частина знищених ворожих літаків належить до відомого радянського типу МіГ-15. Далі американці знищили з повітря кругло 65 000 авт, більше як 8 000 залізничних вагонів, понад 600 мостів, 1 140 танків і 770 тунелів. Північні корейці втратили через повітряні налети 144 795 чоловік. Характерним є, що витрати американців від бомбардування з повітря складають лише 14% до загальних витрат.

В. БРІГАНІЯ

Англійський солдатський журнал „Солдієр“ подає квінт-есенцію дебатів в нижній палаті англійського парламенту про військовий бюджет.

діл цих же засобів між головними силами дивізії (колоною головних сил) та її авангардом.

Ще кілька слів про запільну охорону. Віддаль запільних застав від колони головних сил або авангарду, а також віддаль дозорів від запільних застав буде скороченою. Так, запільна застава полку перебуває від нього, як було зазначено вище, до 1 км, а запільна застава окремого кур'я, що виконує роллю авангарду дивізії, охороняється лише стрілецьким роєм на віддаленні до півкілометра.

Окрема маршуюча сотня у випадках, коли сотня маршує окремо, охороняє себе лише дозорами, висуненими в усіх напрямках до 200-300 метрів.

(Продовження теми в наступному числі)

В 1953-54 господарчому році утримання армії коштує 526 мільйонів фунтів стер. що виносить кругло 1 000 фунтів на хвилину.

Армія складається з 11 $\frac{1}{3}$ дивізій, що нараховує в своєму складі 554 000 чоловік; 80% регулярних частин перебуває поза британськими островами.

Харчове утримання одного солдата виносить 67 фунтів, стерлінгів річно, 60% новоприваної молоді були в перших 10 тижнях на 4 фунти, а 20% на 10 фунтів важчими.

Дві третини армії мешкає в приміщеннях, які побудовані перед другою і частково перед першою світовими війнами. Остання третина живе в бараках з яких 44% були побудовані перед 1900 роком і де які перед Кримською війною.

Ще в цьому році буде передано військам новий тип танка, що правдоподібно є, як найпотужніший танк в світі. Британський військовий міністер сказав: „Коли ми прийшли до танків такої величини, то я не можу втриматися від почуття, що ми наближаємося до кінця розвитку цієї зброї“. Всякі інші технічні розвідки на думку міністра можуть танк врешті вилучити із озброєння.

ШВАЙЦАРІЯ

Цюрихський військовий часопис, — Швайцарія „Der Schweizer Soldat“ присвячує видання справі про харчування війська.

В швайцарській армії нормальний денний раціон на кожного військовика коштує тепер 2, 50 франків проти 1,20 фр. в 1939 році. Денна харчова норма розрахована на 3500 — калорій і охоплює в собі: 500 гр хліба, 250 гр. волового м'яса, 70 гр сиру, далі 200 гр так званого „овочевого раціону“, а саме: риж, борошно, бобові, сухі фрукти, або на їх місце в потрібній кількості свіжі овочі, картопля, свіжі фрукти і т.і.

Далі 40 гр жирів, олії 10 гр, масла 40 гр, солодощів 40 гр, цукру 0,4 літр. молока, 25 гр, какао-порошку, 7,5 гр доброї кави 6 гр, чаю, 20 гр соли та різні спеції для приправи.

Для війська, що виконує важчі завдання особливо в гірських місцевостях ця харчова норма ще підвищується на 100 гр хліба, 50 гр сала, 30 гр сиру, 50 гр „сухих овочів“, 30 гр цукру, 3 гр чаю. Така норма досягає 4583 калорій і мусить бути добре розподілена протягом дня.

ВІД СКЛАДАЧА:

А який же раціон радянського солдата? Хіба що він складається з 1 літра „кислих шей“ і 200 гр каші на обід, чаю в прикуску і „крупнічка“.

„ШТУРМ“

військово-політичний журнал
Легіону імені Симона Петлюри
Адреса редакції і адміністрації:
„STURM“ Neu Ulm/D. Ludwigstr. 10
Deutschland

Фонд допомоги для українського втікача

✳ з советської армії ✳

(Англія)

	а. г. швіллінгів
164. Павло Мурко	1
165. Кузьма Васпленко	10
166. Ів. Бачинський	10
167. Мик. Татарський	10
168. Ф. Голдмюв	10
169. М. Шгувь	10
170. М. Греншак	10
171. Олекса Крушович	5
172. Володимир Деркач	2
173. Ст. Голозвост	5
174. Каченко	5
175. С. Підгірський	5
176. Дмитро Авраменко	10
177. Василь Авраменко	5
178. Петро Демчук	5
179. Михайло Шакевч	5
180. Іван Кос	5
181. З. Дзюк	10
182. І Лисневський	10
183. М. Д у б	5
184. А. Волков	6
185. В. Воронько	5
186. К. Тимченко	10
187. В. Булбенко	10
188. П. Неклеса	5
189. Віктор Неклеса	5
190. Павло Гавриш	5
191. Іван Азіма	4
192. В. Мелвідь	5
193. І. Бородецький	2
194. Г. Лугевий	14
195. Верстін	5
196. В. Медзій	2,6
197. Пав. Марків	2,5
198. В. Кейзерко	2,6
199. не розбірливо	1,6
200. Нікіт Кравець	2,6
201. Дмитренко	1,6
202. Іщенко	1,6
203. не розбірливо	2,6
204. "	2,6
205. Г. Шевич	2,5
206. Пашківський	1,5
207. Ласьвоод Барбара	2,6
208. Єва Лисяк	2,6
209. Степан Негода	2,6
210. Ілля Парог	2,6
211. П. Бартош	2,6
212. Степан Вовк	3,6
213. Гр. Ніколаєнко	4,6
214. Михайло Овечко	2,5
215. Віктор Безрідний	2,5
216. Василь Стоян	2,5
217. Григорій Шавчун	2,5
218. Яків Ярмак	2,5
219. Г. Мокрий	2,6
220. С. Майкіш	2,6
221. Ф. Андібур	2,6
222. І. Андруш	2,6
223. В. Надбережний	2,6
224. Сергій Ціпко	2,6
225. Олександр Л'виненко	3,6
226. І. Калютля	2,6
227. Марія Гривів	2,6
228. Олекса Заган	2,6
229. Мик. Дросвівер	2,6
230. Іоль Змія	2,6
231. Іван Волошаневич	2,6
232. Місс Елізабет	2,6
233. Хомік	2,6
234. Ш у р	2,6
235. Д. Корнух	2,6
236. А. Береза	2,6
237. С. Майкіш	2,6
238. С. Слободяк	2
239. Ф. Андібур	2,6
240. П. Король	6
241. С. Богдан	2

242. В Івануша	2
243. І. Андруш	2,6
244. В. Надбережний	2,6
244. В. Пугач	10
246. Г. Ольховик	10
247. І. Коноплів	10
248. І. Клімницький	10
249. І. Лонушан	2
250. І. Бавах	2

	англ. фун
251. Павло Таран	1
252. Ігор Дмитренко	1
253. Г. Павлів	1
254. Грицько Горбатенко	1
255. Григорій Скубай	1
256. Федір Зінченко	1
257. М. Шгувь	1
258. Д. Лозниця	1
259. Д. Лонець	1

Австралія

Продовження

	шілінгів
88. Баштанник М.	10
89. Стефанів Ів.	10
90. Баштанник В.	10
91. Чиб А.	10
92. Швойлик О.	15
93. Курівний М.	10
94. Костенко Касян	10
95. Логевський Микола	2
96. Д. Гарбич Володимир	2
97. Берко Осип	4
98. Берко Ольга	4
99. Ткач Іван	10
100. Шевченко Павло	2
101. Фриц Іван	5
102. Зарецький Григорій	2
103. Деміра Віктор	4
104. Овчаренко Юрій	10
105. Пивень О.	5
106. Пивень М.	5
107. Вересай П.	5
108. Сухотеплий	6
109. Серета О.	2
110. Соловей	5
111. Мотсвільчук	5
112. В. Карп	4
113. Гусар Г.	4
114. Короленко М.	2
115. Седєвський Е.	4
116. Красновський А.	4
117. Соць	5
118. Жовтєвич	3
119. Малишко І.	2
120. Бутренко В.	4
121. Слєх С.	4
122. Фелорук Г.	3
123. Чулшенко І.	6
124. Бережний Г.	5
125. Криль І.	4
126. Дробань К.	6
127. Пігур Р.	4
128. Марків А.	5
129. Коробка Павло	10
130. Коваленко Ол.	10
131. Рудченко Д.	10
132. Вересай П.	5
133. Належитий М.	10
134. Гальченко Іван	10
135. Яворський Володимир	10
136. Кусак Микола	4
137. Олег Михайло	10
138. Федунів Петро	10
139. Ковалишин Федір	10
140. Костишин С.	10
141. Мацібурко В.	10
142. Кульгавець	10
143. Кіш В.	10

144. Ханчук Б.	10
145. Бегжинський А.	10
146. Рубченко Іван	10
147. Чепак Михайло	10
148. Шкавро Микола	10
149. Дубик Григорій	10
150. Капінос Микола	10
151. Журавель Кость	10
152. Дорноріз Михайло	10
153. Відєвня Іван	6
154. Поташник	2
155. Абрамов А.	1
156. Гєвчак Ф.	2
157. Сацюк В.	5
158. Вишнівський Т.	5
159. Швець К.	5
160. Мірошніченко С.	2
161. Аршабасов С.	2
162. Куравський М.	2
163. Осташевський Л.	1
164. Бричінський Т.	10
165. Мартиненко Д.	5
166. Афінок І.	5
167. Ірчак М.	5
168. Себра Б. В. Р.	2
169. Себра Б. В. Р.	10
170. Альохін Й.	2х ? нерозб.
171. Себра Б. В. Р.	2
172. Човган Н.	2
173. Севик Стефан	10
174. Туцчак Ігор (черозбірл.)	10
175. Лєщук Дмитро	5
176. Срібний Михайло	10
177. Колітовський С.	5
178. Сірик Микола	5
179. Щербаків Микола	10
180. Ціпак Петро	5
181. Блїшніський Василь	10

	фунтів
182. Гвоздінський Яків	1
183. Попа Йосип	1
184. Чеберкуз Петро	1
185. Козак Іван	1
186. Кулик Василь	1
187. Гусаківський Олександр	1
188. Тимченко Григорій	1
189. Стефанів Іван	1
190. Зіневич Володимир	1
191. Піскун В.	1
192. Митяченко Андрій	1
193. Краєвців Володимир	1
194. Василенко Іван	2

Аргентина

	пєс
1. Лоболіч І.	5
2. Д-р Біян С.	5
3. М. Іван	5
4. Марквич Василь	10
5. П.П.	10
6. Балан	10
7. Денисенко Ф.	10
8. Панічар В.	10
9. Виноград Д.	10
10. Яшенко П.	5
11. Левенець М.	40
12. Будзівський Б.	10
13. Колісник Б.	5
14. Карпенко І.	30
15. Хуан	10
16. Хомішин	10
17. Чернюк В.	20
18. Ходаківський	210

Помічена помилка в цьому числі журналу. На 10 стор., в 2-ій колонці, в 14-му рядку знаєу написано „багатометрична“. Слід читати батометрична.

З М І С Т :

1. Передова, Полк. О. БАТЮК — Чого шумить окупант?	ст. 1.
2. МЕТТІНГАМ — Оборона заходу	ст. 2.
3. Капітан П. ОМЕЛЯНЕНКО — Воднева бомба	ст. 5.
4. І. ФІЛІМОНЧУК — Викрито конспіративний плян Москви	ст. 5.
5. Г. КОЛОДІЙ — Топографічні і військові карти України й сумежних земель	ст. 7.
6. Шпигунство вчора, сьогодні, завтра — За Бернардом Ньюмен	ст. 10.
7. Роман БЕЗРІДНИЙ — Людина з того світу	ст. 12.
8. Капітан П. ОМЕЛЯНЕНКО — Лекції з тактики піхоти для старшин середнього складу	ст. 14.
9. Військова хроніка	ст. 16.

На обкладинці: Гетьман Богдан Хмельницький

Набувайте „ШТУРМ“ у Місцевих Відділах Легіону Симона Петлюри та в уповноважених і кольпортерів „Українських Вістей“

Ціна одного примірника журналу „ШТУРМ“	
Австралія.	0:02:05 австр. фунт.
Австрія.	5 австр. шіл.
Аргентина.	2,5 арген. пез.
Бельгія.	12 бельг. фря.
Бразилія.	8 браз. круз.
Великобританія.	0:02:00 авгл. фунт.
Голляндія.	1 гол. гульд.
Канада.	30 кан. центів
Німеччина.	1 нім. марка
США.	30 амер. цент.
Франція.	80 франків